יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאַנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 242	Łódź, Poniedziałek, 23 października 1933 r.	עלפטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מאָנטאָג, ג' מרחשון תרצ"ד	№ 242

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

ערב'ן פאַלען פון פראַנצויזישען קאַבינעט

היינט וועט דער ענין דעצידירט ווערען

פּ אַ ר י ז, 22 (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דעם פראַנ-צויזישען פּאַרלאַמענט, וואָס איז אדורך אין אַנ'אוּם געהייערער שפּאַנונג, האָט דער פינאַנץ-מיניסטער באָנע אין אַ לאַנגער רעדע גערעדט וועגען דער נויטיגקייט אַדורכצופיהרען די ווייטגעהענדסטע אָפּשפּאָרונגען אין שייכות מיט דער פינאַנציעלער און עקאָנאָמישער סיטואַציע אין לאַנד. זיין רעדע איז שטאַרק אַפּלאָדירט געוואָרען דורך די לינקע.

נאָך איהם האָט דער ביודזשעט - מיניסטער לאַמורע פּאָלעמיזירט מיט דער דעפּלאַציע - טעזע פון די סאָציאַליסטען, וואָס פאָדערט צו מאַכען גרויסע הוצאות אויף עפענטליכע אַרבייטען.

אין נאָמען פון דער אָפּאָזיציע האָט גערעדט דער געוו. מיניסטער רענא, וועלכער האָט שאַרף קריטיקירט דעם רעגירונגס-פּראָיעקט.

עס האָט אויך גערעדט דער פּרעמיער דאַ-לאַדיע, וועלכער האָט פּאָלעמיזירט מיט די אויס-פיהרונגען פון דער אָפּאָזיציע. דער פּרעמיער האָט פאַרגעוואָרפען דער רעגירונג פון טאַרדיע, הלמאי זי האָט אַקצעפּטירט הובערס מאַראַטאָריום, וואָס דאָס האָט געגעבען אַ טויט קלאַפּ דעם ענין רע-פּאַראַציע. לסוף האָט ער אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז די רעפּובליקאַנער וועלען נישט צוקלאַפּען דעם געמיינזאַמען פראָנט.

מאָרגען, 9 אינדערפריה וועט זיך אָנהויבען די בפּרוטיות'דיגע דיסקוסיע.

פּ אַ ר י ז, 22 (ספּ. טעל.)

דער שליסעל פון דער סיטואַציע געפינט זיך איצט אין די הענט פון די סאָציאַליסטען, ווייל פון זייער אונטערשטיצונג וועט זיך דער גורל פון קאַבינעט.

די דעציזיע פון די סאָציאַליסטען קאָן ברענגען מאָרגען צום פאַלען פון דער רעגירונג, אויב עס וועלען אין דער לעצטער מינוט נישט קומען קיין ענדערונגען, אָדער אויב די סאָציאַליס-טישע גרופּע וועט נישט לאָזען פריי שטימען איהרע מיטגלידער.

פּ אַ ר י ז, 22 (ספּ. פּ.) די מאָרגענדיגע זי-צונג פון פּאַרלאַמענט זאָגט צ ו ז י י ע [illegible]ן שטורמישע.

אין די פּאָליטישע קרייזען רעכענט מען זיך ערנסט מיט דער מעגליכקייט פון פאַלען פון'ם קאַבינעט.

האַרטגלאַס אנשטאַט גרינבוים'ען

בעשלוס פון ציוניסטישען פּאַרטיי-ראַט אין פּוילען

וו אַ ר ש אַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

12 בייטאָג איז אין לאָקאַל פון דער ציו-ניסטישער אָרגאַניזאַציע געעפענט געוואָרען די 4-טע סעסיע פון ציוניסטישען פּאַרטיי-ראַט אין פּוילען.

עס זענען געקומען אַלע מיטגלידער און אויך דעלעגאַטען פון אַלע שטעט אין פּוילען.

קודם כל איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען בעגריסונגס-דעפּעשען צו די קראַנקע מיטגלידער פון פּאַרטיי ראַט. דעם דעפּ. דר. ראָזענבלאַט און רעד. גאָלדבערג.

קליינבוים גיט אָפּ אַ בעריכט וועגען דער אַרבייט פון די פּוילישע דעלעגאַטען אויפ'ן ציו-ניסטישען קאָנגרעס, און וועגען דער אַרבייט פון צ. ק.

ער טרעט שאַרף אַרויס געגען די מזרחיסטען וועלכע באַיקאָטירען איצט די קרנות, און ער ער-קלעהרט, אַז ס'זענען נישט אמת די סבות, וואָס די מזרחיסטען גיבען אָן, אַז זייער אַקציע פיהרען זיי מחמת רעליגיעזע מאָטיווען. די אמתע סבה איז, וואָס פאַרבשטיין איז ג ישט אַריין אין דער עקזעקוטיווע. אויפ'ן פאָרשלאָג פון דעם רעדנער בעשליסט דער פּאַרטיי-ראַט, אַז יצחק גרינבוימס סיים-מאַנדאַט ווערט איבערגעגעבען דעם אַדוואָקאַט האַרטגלאַס.

דער בעריכט-אָפּגעבער רעדט נאָך וועגען גרינבוים'ס אַרבייט אין דער ציוניסטישער עקזעקו-טיווע, און ער זאָגט, אַז זיין אַרבייט וועט ברענ-גען נוצען דעם פּוילישען יודענטום.

3 בייטאָג איז דער גאַנצער פּאַרטיי-ראַט אָפּגעפאָהרען אויפ'ן פליה-פּלאַץ, וואו ס'איז אָנגע-קומען מיט אַנ'עראָפּלאַן פון לעמבערג דער דעפּ. גרינבוים.

ער איז ענטוזיאַסטיש אויפגענומען געוואָרען פון די פּערזאַמעלטע, און אַז ער איז געקומען אויף דער זיצונג האָט ער געהאַלטען אַ גרויסען רעפעראַט וועגען די אַקטועלע פּאַרטיי-ענינים.

ביז שפּעט ביינאַכט האָט געדויערט די דיסקוסיע.

דעמאָנסטראַציע אין אַ קינאָ

צוליב אַ דייטשען פילם

5 רעוויזיאָניסטען אַרעסטירט און צוריק בעפרייט

סאָסנאָוויץ, 22 (יט"א טעלעפאָניש). אין אַ זאַגלעמביער קינאָ ווערט איצט דע-מאָנסטרירט אַ דייטשער פילם, צוליב וואָס ס'קומען פאָר פּראָטעסטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. נעכטען האָבען די אָנווזענדע רעוויזיאָניסטען אין קינאָ געמאַכט אַ דעמאָנסטראַציע, בעת וועלכער ס'איז געקומען צו צוזאַמענשטויסען. 5 רעוויזיאָניסטען זענען אַרעסטירט געוואָרען. נאָך אַן אינטערווענץ זענען זיי באַלד בעפרייט געוואָרען.

אַנ'עפענטליכען דאַנק

דריקען מיר אויס דעם ה'

ד"ר יעזשי נאַדער

פאַר זיין מיה און הילף, וועלכע ער האָט געגעבען דער שווער קראַנקער מלכה רודניצקאַ אין קליניק אויף לאַגעוו-ניצקאַ, ראַטעווענדיג איהר געזונד און לעבען.

5752

פאַמיליע רודניצקי

שיי~~ט~~לען

מיט פּאַריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט אויף אָנדולאַציע און מאַניקור ביי קערש, סקווער־אַווא 15

אַנאָנסען — אין — נייעם פאָלקסבלאַט האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

גרעסטער אויסוואַהל ביי

Szczęśliwy

— פון —

מענער-רעשטען

אויף אַנציגער און פּאַלטענס. ביליצער. טאָמאַשאָווער א. א. פון די בעסטע קוואַליטעטען מאָדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פּרייזען.

יעדער קויפער בעקומט ראַבאַט.

קומט און איבערציינט אייך!

5 נאַוואָמיעסקאַ 5

ביי R. Szczęśliwy

פראָנט 2-טער שטאָק

געדענקט דעם אַדרעס.

פילהאַרמאָניע-זאַל

נאַרוטאָוויטשאַ 20

אגודה לזמרה ולספרות עברית

„הזמיר"

היינט, מאָנטאָג, דעם 23. אָקטאָבער, 8.30 אָוונט

גרויסער קאָנצערט

פון סינאַגאָגאַלע מוזיק און פאָלקס-לידער

פון ה' ישראל אלטער

אויבערקאַנטאָר פון האַנאָווער.

אין פּראָגראַם: „נעילה" פון אַלמאַן, פון יאַריד, זכרתי לך, רבונו של עולם, ותערב, שומר ישראל, אלהי עד שלא נוצרתי, אב הרחמים, דער למדן ר' סנדר, דער חזן און דער גבאי.

בילעטען צום פּרייז פון 1,09 ביז 3,90 זל. צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע

Dr. med.

Haltrecht

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8—1 מיטאָג און פון 6—9 אָוונט. זונטאָג פון 10—1 מיטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אַרבייטסלאָזע רעדוצירטע-פּרייזען

Dr

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָזי-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען - קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.

דאָס לאַנגיעריגע בעקאַנטע און רעעלע

טוך און קאָרט-געשעפט

Herman WŁOSKI

(עקזיסטירט פון 1910)

לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 3, טעל. 114-92

פראָנט 2-טער שטאָק

בעזיצט אויף לאַגער צום הערבסט און ווינטער-סעזאָן

דעם גרעסטען און שענסטען אויסוואַהל פון די

ביליגסטע הערען און דאַמען-שטאָפען

אין זעמטליכע פאַרבען און מוסטערן פון ענגלישע, ביליצער, טאָמאַשאָווער סחורות א.א. געוויסע פאַבריק-פּרייזען! געדענקט די אַדרעס! קומט און איבערציינגט אייך!

Dr. med.

B. Różaner

הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

Narutowicza 9, tel. 128-98

2-טער שטאָק.

עמפּפאַנגט פון 8—10 און פון 5—8 אָוו.

„לינת הצדק"

לאָדז, ציגעל-נאַם 17

דער פיזיקאַליש טעראַפּישער קאַבינעט

איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אָוונט און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר-ספּעציאַ-ליסט, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, סאָ-לוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פּרייזען.

6279

פאַר

קאָלדרעס, ביזשוטעריע

און לאַמבאַרד-קוויטעס

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

איזידאָר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

פּראָקלאַמירען אַ באָיקאָט

אויפ'ן היטלעריסטישען דייטשלאַנד

וועט די אַנטי־היטלעריסטישע וועלט־קאָנפערענץ אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 22 (יט"א טעלעגראַפיש).
די פאָרבערייטונגען צו דער אַנטי־היטלעריס־טישער וועלט־קאָנפערענץ זענען אין פולען גאַנג. הגם געוויסע קרייזען בעמיהען זיך, אַז די קאָנ־פערענץ זאָל נישט צושטאַנדקומען, וועט זי דאָך פאָרקומען אין דעם בעשטימטען טערמין, דעם 29־טען אָקטאָבער.

ס'איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט, צי דעם פאָר־זיץ פון דער קאָנפערענץ וועט פיהרען לאָרד רידינג.

ס'ווערען געמאַכט אַלע בעמיהונגען, אַז די וועלט־קאָנפערענץ זאָל פּראָקלאַמירען אַ באָיקאָט אויף דעם היטלעריסטישען דייטשלאַנד.

דאָך לאָזט מען די יודען לעבען...

בעריהמעריי פון דער דייטשער פּרעסע

בערלין, 22 (יט"א טעלעגראַפיש)
די דייטשע פּרעסע בעטאָנט, אַז נישט קוקענ־דיג אויף דעם, וואָס דייטשלאַנד איז אַרויסגעטרע־טען פון פעלקער־בונד, קומען דאָך נישט פאָר קיין אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען.

150 סערטיפיקאַטען פאַר דייטשע יודען

בעקומט דער פאַלעסטינע־אַמט אין בערלין

בערלין, 22 (יט"א טעלעגראַפיש).
דער פּאַלעסטינע־אַמט אין בערלין האָט ווי־דער בעקומען 150 סערטיפיקאַטען פאַר דייטשע יודען.

טראַגעדיע פון דעם אַלטען יו־דישען אַרטיסט אַדאָלף בערמאַן

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש)
נעכטען 4 בייטאָג איז אויפ'ן יודישען בית עולם אויף גענשע גאַס, אויפ'ן קבר פון אסתר רחל קאַמינסקאַ בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער בע־וואוסטער יודישער אַקטיאָר אַדאָלף בערמאַן.

ער האָט אויסגעטרונקען קאַרבאָל־זויער.

די בית עולם דינערשאַפט האָט איהם גע־פונען ליגען אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף און איהם אָפּגעפיהרט אין יודישען שפּיטאָל אויף טשיסטע גאַס.

אַדאָלף בערמאַן איז דורך דעם יודישען אַרטיסטען־פעראיין צוגעטיילט געוואָרען אין דער טרופּע פון טעאַטער „נאָוואָשטשי“.

ווי ער גיט איבער האָט ער דאָרט זעהר ווייניג פערדינט, ער האָט נישט געהאַט צום לע־בען, און דעריבער האָט ער בעשלאָסען צו בעגיין זעלבסטמאָרד.

זיין צושטאַנד איז לעת עתה אַ בעפרי־דיגענדער.

היטלער'ס אַ נייע רעדע

מיט די אַלטע אויסגעדראָשענע פזמונות

בערלין, 22 (ספּ. טעל.)
אין קעלהיים, הינטער רעגענסבורג, איז היינט פאָרגעקומען אַ פייערליכקייט אין דעם אַזוי־גערו־פענעם בעפרייאונגס־טאָל לזכר דעם זיג איבער נאַ־פּאָלעאָנען אין 1863.

ביי דער געלעגענהייט האָט היטלער געהאַל־טען אַ רעדע פאַר די שטורמיסטען, אין וועלכער ער האָט צוו. אַנד. געזאָגט:

— די וועלט האָט זיך צוגעוואוינט פאַלש צו שאַצען דאָס דייטשע פאָלק, אידענטיפיצירענדיג עס מיט די פריהערדיגע שוואַכע רעגירונגען. עס שטע־הען אונז פאַר שווערע צייטען און גאַנץ דייטשלאַנד מוז עס אין זינען האָבען. אויב מיר ווילען, אַז אונזער פאָלק זאָל לעבען בלייבען, בלייבט נישט אויס קיין שום אַנדער וועג, ווי נאָר דער וועג, וואָס מיר האָבען פאַר זיך אויסגעקליבען. עס האָט דאָך געמוזט קומען עמיצער און דערקלערען:

— מיר ווילען שלום, אָבער מיר זאָגען אָפּ יע־דער בעליידיגונג! מיר דערקלערען פאַר דער וועלט אָהן צווייטייטיגקייטען: אויב איהר ווילט אונז זעהן אויף אייערע אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענצען און האָבען אונז אין אייער פעלקער־בונד, טאָ וועט עס מעגליך זיין, נאָר דאַן, ווען איהר וועט אונז אנערקענען, אַלס אַ פאָלק. מיר זענען צו יעדער צייט גרייט אונטערצושרייבען אָפּמאַכען, אויב די וועלען נאָר פאַר אונז זיין מעגליך צום דערפילען און דערטרעגליך פאַר אונזער זין פאַר רעכט. מיר וועלען נישט אונטערשרייבען קיין אָפּמאַכען, וואָס זענען נישט אויספיהרבאַר". מיר זענען נישט אַ דאָרט, וואו מען דיקטירט. מיר גיבען זיך אָפּ אַ דין וחשבון, דאָס עס וועט נישט לייכט זיין צו דערווייזען דער וועלט, אַז דאָס דייטשע פאָלק האָט קיין שום געמיינזאַמעס נישט מיט די, וואָס האָבען נישט אַרויסגעוויזען קיין עהרען־געפיהל. דאָס דייט־שע פאָלק איז נישט בלוט־דורשטיג. פערקעהרט — עס האָט ליב פריעדע. און עס קעמפט פאַר זיינע רעכט אויף לעבען, פאַר ערנויגע עקזיסטענץ־בעד־דינגונגען פאַר 65 מיליאָן דייטשען.

דאָס דייטשע פאָלק האָט נישט קיין סיבה צו ווינשען זיך [illegible], בכדי צוריקצוקעהרען דעם כבוד פון זיך און [illegible] אונזער ציל איז צו מאַכען [illegible] פאָלק גליקליך, געבענדיג איהם ברויט. דייטשלאַנד וויל בלויז שלום, און די גאַנצע וועלט מוז פערשטיין, אַז דאָס גאַנצע פאָלק שטיט הינטער די דאָזיגע פאָדערונגען.

ווענדענדיג זיך צו די פערזאַמעלטע שטורמ־מיסטען, האָט דער קאַנצלער געזאָגט:

— איהר, חברים, זענט די איינציגע גאַראַנ־טען נישט נאָר פון דער געגענוואַרט, נאָר אויך פון דער צוקונפט פון דייטשלאַנד. מיר ווילען שלום. אָבער די וועלט מוז גלייכצייטיג וויסען, דאָס מיר ווילען מעהר נישט געדולדען די איבעריגע דיס־קרימינאַציע און שענדונג פון אונזער פאָלק!

די מאַניפעסטאַציע האָט זיך פערענדיגט מיטן אָפּגעבען אַ שבועה דורך די שטורמ־אַפּטיילונגען.

פון ליידען ביז געזונד
דורך
Togal
טאָגאַל ווירקט שנעל ביי:
רעוומאַטישע ווייטאָגען | פּאָדאַגרע | מיגרענע, נעווראַלגיע
ווייטאָגען און רייסענישען אין די גלידער | גריפּע | און פערקיהלונגען
טאָגאַל שטילט די ווייטאָגען און ברענגט אַ פערלייכטערונג, גיסט ארויס די שעדליכע שטאָפען פון קערפער.

שוין העכער 15 יאָהר ווערען מיט ערפאָלג אָנגעווענדעט ביי די דאָ־זיגע קראַנקהייטען די טאַבלעט־קעס טאָגאַל. טויזענדער ליידענדע זענען געזונד געוואָרען דורך דער הילף פון טאָגאַל.
טאָגאַל האַלט אויף דאָס זאַמ־לען זיך פון די זויער־שטאָפען און בעזייטיגט דערויף פולשטענדיג די דאָזיגע קראַנקהייטען.

פּרייז — 2 זל. רעג. נומער 1861.

יאַפּאַנישער אויסערן־מיניסטער

וועגען דער סאָוועטיש־אַמעריקאַ־נישער דערנעהנטערונג

פּאַריז, 22 (ספּ. טעל.)
אין שייכות מיט'ן דערפּעשען־אויסטויש צווי־שען רוזוועלטען מיט קאַלינינען, האָט דער יאַפּאַ־נישער אויסערן־מיניסטער הירמאַ דערקלערט פאַל־גענדעס:

איך פערשטיי דעם פאַקט פון איינלאַדען ליט־ווינאָוו'ן קיין וואַשינגטאָן. איך בין אָבער מסופק, צי די געשפּרעכען דאָרט וועלען ברענגען צו דער אַנערקענונג פון די סאָוויעטען דורך אַמעריקאַ. די וואַשינגטאָנער קאָנפערענץ וועט זיכער בעווייזען, אַז דאָס צוזאַמענאַרבייט פון אַ פאַר־עקספּלואַנס־קאַפּיטאַליסטישען פאָלק מיט דער איינציגער קאָ־מוניסטישער מלוכה אין דער וועלט איז מעגליך. אויב דאָס זאָל געשעהן, וועט עס זיין אַ בעווייז, אַז דער קאָמוניזם איז נישט געפעהרליך.

די סאָוועטיש־אַמעריקאַנישע דערנעהנטע־רונג וועט זיין איינער פון די גרעסטע עקספּערימענ־טען אין דער וועלט־געשיכטע.

די ענטוויקלונג פון די געשעהענישען וועט אַ סך נאָכפאָלגען מיט דער גרעסטער פאָראינ־טערעסירונג.

עס האָבען אָבער אַ טעות די יעניגע, וואָס מיינען, אַז די דערנעהנטערונג פון די צוויי פעלקער קאָן בעווירקען די סיטואַציע פון יאַפּאַן אויפ'ן ווייטען מזרח.

נחום סאָקאָלאָוו אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) היינט אין אָוונט איז געקומען קיין וואַרשאַ דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און דער פּרעזעס פון דער יודישער אַגענץ, ה' נחום סאָקאָלאָוו.

ער זאָל פערבלייבען אין פּוילען אַנ'ערך 2 וואָכען.

געקומען איז ער וועגען ציוניסטישע און אַל־געמיין־יודישע ענינים.

צוריקגעצויגען סובסידיעס פון יוד. הילף־אָרגאַניזאַציעס

בערלין, 22 (יט"א טעלעגראַפיש).
די פּרייסישע רעגירונג האָט צוריקגעצויגען די לעצטע סובסידיעס פאַר די יודישע הילפס־אָרגאַניזאַציעס.

אַ שווערע באַהן־קאַטאַסטראָפע

בוקאַרעשט, 22 (ספּ. טעל.)
אויף דער ליניע סינאַיאַ־פּלאָעשטי איז היינט פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס פון 2 משא־צוגען. 5 פּערזאָן זענען דערהרגעט געוואָרען און 8 — שווער פערוואונדעט. די באַהן־קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען געוואָרען.

אַנ'ערד־ציטערניש

ניו־יאָרק, 22 (ספּ. טעל.)
אויף די האַוואַיִשע אינזלען האָט זיך היינט געלאָזט פיהלען אַ שטאַרקע ערד־ציטערניש.
לעת עתה פעהלען אויס ידיעות וועגען דער גרויס פון די היזקות.

סאָוויעטישער פלאָט אָפּגע־שוואוּמען קיין איטאַליען

מאָסקווע, 22 (ספּ. טעל.)
דער סאָוויעטישער פלאָט איז היינט אָפּגע־שוואומען פון סטאַמבול קיין איטאַליען, בכדי צו רעוויזיטירען די איטאַליענישע אונטערוואַסער־שיפען, וועלכע האָבען בעזוכט די פּאָרטען פון שוואַרצען ים אין פריהלינג ה. י.

דער דערמאָרדעטער סאָוויע־טישער בעאַמטער

ווערט טראַנספאָרטירט קיין רוסלאַנד

לעמבערג, 22 (טעלעפאָניש).
דער טויטער קערפּער פון דעם דערמאָר־דעטען סאָוויעטישען בעאַמטען, אַלעקסאַנדער מאַי־לאָוו, ווערט מאָרגען געפּאַלמעסט און דערנאָך אָפּ־געשטעלט צו דער סאָוויעטישער גרעניץ.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז
און לונגען־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 1-11 און פון 2-3 נאָכמ.

בעשטימען דעם לובלינער רב אויפ'ן כסא־הרבנות אין לאָדז

און איבערנעמען די שחיטה

אַנגענומען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער לאָדזער קהלה־פערוואַלטונג

נעכטען איז אונטערן פאָרזיץ פון פּרעזעס דר. מינצבערג פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג.

נאָך דעם ווי ס'איז בעשטעטיגט געוואָרען דער פּראָטאָקאָל פון דער פריהעריגער זיצונג, איז גע־נומען געוואָרען צו קענטניש דער קאָמוניקאַט פון מאַגיסטראַט, אין וועלכען ס'ווערט געגעבען די הסכמה אַדורכצופיהרען די

אַקטואַליזאַציע פון דער עווידענץ

פאַרוואָס די קהלה וועט בעקומען פון מאַגיסטראַט אַב'איינמאַליגע פערגיטיגונג אין דער הויך פון 1700 זל.

ס'איז אָפּגעזאָגט געוואָרען די ווענדונג פון דער חברה „חיי אדם“, אַרויסצוגעבען אַ בעשיינינונג אויף צו פיהרען אַ סאָציאַלע הילף־אַרבייט אין באַלוט.

די געזעלשאַפט „אָרט“ האָט זיך געווענדעט צו דער קהלה, צו בעשטימען אַ סומע אויף

פאַך קורסען פאַר די יודישע פליטים

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, די ווענדונג פון „אָרט“ אָפּצוזאָגען, און אין די ראַמען פון מעג־ליכקייטען אויסצאָהלען די אַלטע חובות פון דער שוין בעשטימטער סובסידיע.

אויף דער אַנטיהיטלעריסטישער קאָנפערענץ, וואָס קומט פאָר דעם 29. ד. ח. אין לאָנדאָן איז דעלעגירט געוואָרען פּרעזעס מינצבערג (די ידיעה האָבען מיר שוין געבראַכט פערגאַנגענעם דאָנער־שטאָג — די רעד.)

פּרעזעס מינצבערג טיילט מיט, אַז אַ

אַ דעלעגאַציע איז געפאָהרען קיין לובלין צום הרב שפּירא

וועגען די בעדינגונגען פון איבערנעהמען דעם לאָדזער כסא־הרבנות (אויך וועגען דעם האָבען מיר שוין מיטגעטיילט אין „נייעם פאָלקסבלאַט“ — די רעד.).

די קהלה־פערוואַלטונג שטרענגט אָן אַלע בע־מיהונגען, אַז די קאַנדידאַטור פון לובלינער רב, הרב שפּירא זאָל אָנגענומען ווערען איינשטימיג אָהן מחלוקות, מיט דער הסכמה פון אַלע צדדים.

וואָס שייך די שחיטה־פראַגע, איז בעשלאָסען געוואָרען אויפצופאָדערן די קאָמיסיע, וואָס גיסט־אויסצואַרבייטען דעם פּראָיעקט פון איבערנעה־מען די שחיטה.

ווייטער איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז די קהלה פערוואַלטונג וויל נישט בעוויליגען קיינעם פון די אַנגעשטעלטע ביי דער שחיטה, נאָר טאָמער וועט בעמערקט ווערען אַ

אַ סאַבאָטאַזש פון די שוחטים אדער קצבים

וועט די קהלה־פערוואַלטונג ציהען די געהעריגע קאָנסעקווענצען.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צו

פערעפענטליכען אַ קאָנקורס

אויף דער קאַנדידאַטור פון כסא־הרבנות אין לאָדז, און זיך בעמיהען, אַז דער רב זאָל בעשטימט ווער־רען מיט דער הסכמה פון אַלע צדדים, אויסמיידען סכסוכים און אין דער צייט פון קאָנקורס שטעהען אין קאָנטאַקט מיט די צדדים, וואָס פערטרעטען די מיינונג, אַז לאָדז דאַרף האָבען אַ רב, דערמיט איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

לאָדז 23 אָקטאָבער 1933

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז 23 אָקטאָבער 1933

די אומגעלומפּערטע קאָמעדיע

ווער זענען די בעשולדיגער און ווער די בעשולדיגטע?

וואָס ווייטער עס דויערט דער פּראַצעס געגען די פלומרשטע אונטערצינדער פון רייכסטאַג, אַלץ מעהר מאָדנע און אויסטערלישע זאַכען שפּילען זיך אויפ'ן פּראַצעס אָפּ. אין דאָזיגען פּראַצעס איז מען שוין געוואוינט געוואָרען צו די פערשידענסטע סורפּריזען, אַ שטייגער דערצו, אַז די פערטיידיגער שפּילען די ראָלע פון סטאַטיסטען, אָדער זיי איילען זיך אַרויסצוהעלפען דעם פּראָקוראָר, ווען זיין לאַגע ווערט בעזונדערס שווער. דאַנעגען טרעט אַרויס דער בעשולדיגטער דימיטראָוו אַלס פערטיידיגער פון טאָרגלער'ן. בכלל איז פאָרגעקומען אַנ'אויסטויש פון די ראָלען, וואָס דאָס קומט געוועהנליך נישט פאָר אויף קיין פאַראַד-פאָרשטעלונגען. דר. זאַק, טאָרגלער'ס פערטיידיגער, וועלכער איז אַ גאַנץ געשיקטער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער אַדוואָקאַט, האָט דאָס בעמערקט און ער פּרובט זיך פון דער מאָדנער קאָמעדיע אַרויסדרייען, דאַנקענדיג הצלף און איראָניש דימיטראָוו'ן פאַר זיין הילף ביי דער פערטיידיגונג פון זאַקס קליענט.

אָבער פאַרוואָס איז עס בכלל דערצו געקומען? ווען די אַדוואָקאַטען וואָלטען ערפילט זייער פליכט און וואָלטען געשטעלט די פראַגען, וועלכע זיי האַלטען פאַר אונגעשיקט, וואָלט דערצו נישט געקומען, אַז איין בעשולדיגטער זאָל מוזען אַרויסטרעטען אין דער ראָלע פון צווייטענס פערטיידיגער. אָבער אַזוי ווי די אַדוואָקאַטען שווייגען, מוז דימיטראָוו אַרויסשפּרינגען אין דער ראָלע פון אַדוואָקאַט. וועגען דעם פערטיידיגער פון וואַן דער ליבע'ן ווייסט מען דערווייל אין דער וועלט בלויז דאָס, אַז ער האָט זיין קליענט אין אַ געהעריגען מאָמענט אָפּגעווישט די נאָז, אפילו עטליכע מאָל. ביז איצט האָט מען נישט געוואוסט, אַז צו דער דאָזיגער איבריגענס זעהר נוצליכער אַרבייט דאַרף מען האָבען געענדיגט אוניווערזיטעט

דער מיטפערטיידיגער דימיטראָוו איז נישט נאָר אַנ'אַלטער רעוואָלוציאָנער, נאָר אויך אַ געשיקטער פּראַצעס-פיהרער. דורך זיינע זעהר נישט בעקוועהמע פראַגען האָט ער שוין נישט איינמאָל געשטעלט דאָס געריכט אין אַ נישט אָנגענעהמע לאַגע, און דאָס אויסשליסען איהם פון פּראַצעס-זאַל האָט מעהר שאַדען געבראַכט דער בעשולדיגונג, איידער איהם גופא: דער איינדרוק איז דאָך געבליבען דער, אַז מען שליסט אויס פון געריכט אַ פערזאָן דערפאַר, ווייל ער שטעלט אונבעקוועהמע פראַגען פאַר דער בעשולדיגונג. דאָס קאָן נישט פערשטאַרקען די פּאָזיציע פון דער בעשולדיגונג.

דער מיטבעשולדיגטער דימיטראָוו שפּילט נישט נאָר די ראָלע פון אַ מיטפערטיידיגער, נאָר אויך פון אַ מיטבעשולדיגער. אויפ'ן פּראַצעס איז שוין אינגאַנצען אויפגעקלערט געוואָרען, אַז דאָס פערבינדען וואַן דער ליבען מיט טאָרגלער'ן און מיט די דריי בולגאַרען איז געמאַכט געוואָרען אויף אַ גאַנץ אומגעלומפּערטען אופן. איצט פּרובט דימיטראָוו דורך זיינע פראַגען בעווייזען, אַז וואַן דער ליבע האָט, אמת, געהאַט מיטהעלפער, אָבער זוכען דאַרף מען זיי נישט דאָרט, וואו עס האָט זיי פלומרשט געפונען דער בעשולדיגער, נאָר אין אַ גאַנץ אַנדערער ריכטונג, אין אַ גאָר אַנדערען פּאָליטישען לאַגער. נישט דער פּראָקוראָר, נאָר גראָד דימיטראָוו האָט געמאַכט די גרעסטע אָנשטרענגונגען אַרויסצובעקומען פון וואַן דער ליבען, ווער עס זענען געווען זיינע מיטהעלפער ביים אונטערצינדען דעם רייכסטאַג. עס גייט נישט וועגען דעם, צי ס'וועט דערפון עפּעס אַרויסקומען, (לויט דער סיטואַציע אין פּראַצעס קאָן מען פון דעם גאָרנישט ערוואַרטען) עס גייט וועגען דער ריכטונג, וועלכע דער פּראַצעס נעהמט אָן. צוערשט איז די אָפיציעלע ווערסיע געווען אַזעלכע: ליבע האָט געהאָלפען, דאָס זענען געווען טאָרגלער און די דריי בולגאַרען. דאַן האָט מען געשאַפען אַנ'אַנדער ווערסיע: מעגליך, אַז טאָרגלער און די בולגאַרען האָבען נישט אונטערגעצינדען דירעקט, זיי זענען אָבער געווען די מאָראַלישע שולדיגע אין פערברעכען. איצט האָט זיך געשאַפען אַזאַ סיטואַציע: די אָפיציעלע בעשולדיגונג שטייט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז וואַן דער ליבע איז געווען דער איינציגער אונטערצינדער. דאַנעגען דימיטראָוו וויל בעווייזען, אַז וואַן דער ליבע האָט טאַקע אונטערגעצונדען, אָבער דערביי האָט ער געהאַט געהילפען, וועלכע מען דאַרף זוכען, זעלבסטפערשטענדליך נישט צווישען די, וואָס זיצען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק און נישט אין לאַגער פון זייערע חברים, נאָר אין גאָר אַנ'אַנדערע ספערע. ווי עס זאָל נישט זיין, איז עס אַ מעהר ווי אַ פּיקאַנטע לאַגע, ווען דער בעשולדיגטער אין פּראַצעס הויבט אָן צו ווערען דער בעשולדיגער.

אָבער דערמיט זענען נאָך נישט אויסגעשעפּט אַלע אויסטערלישקייטען פון דאָזיגען פּראַצעס. פּלוצים הערט מען עפּעס וועגען אַ געהיימנישפולן „ברוין בוך". דער דייטשער צייטונגס-לעזער, וועלכער לייענט בלויז די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע אָדער די גלייכגעשאַלטעטע בלעטער, האָט זיך געמוזט רייבען די אויגען פאַר שטוינונג. וואָס איז דאָס פאַר אַ „ברוין בוך"? וואָס איז דאָס אַזוינס? קיינמאָל האָט מען וועגען דעם נישט געהערט. דאָס איז עפּעס אַ בוך מיט רכילות, מיט גרויל מעשיות און גרויל-פּראָפּאַגאַנדע, וואָס איז אויסגעפערטיגט געוואָרען אין אויסלאַנד דורך די יודען און די יודישע פריינד. מיט איין וואָרט דאָס איז עפּעס אַנ'עקלהאַפטיגע אַרבייט, אַ פּאַמפלעט פון ערגסטען מין. און דערמיט פערנעהמט זיך דאָס העכסטע דייטשע געריכט? דאָס געריכט האַלט פאַר נויטיג אָפּצושלאָגען די בעשולדיגונגען, וואָס זענען ענטהאַלטען אין דאָזיגען געמיינעם פּאַמפלעט? צי קאָן דאָס נישט אַרויסרופען ביי דעם דייטשען לעזער, אויף וויפיל ער איז שוין נישט אינגאַנצען פערטעמפּט און פערנאַרישט, דאָס הייסט היטלעריזירט געוואָרען, די פראַגע: מוז דאָך עפּעס זיין אין דאָזיגען ברוינעם בוך? ווער איז אייגענטליך דער בעשולדיגטער אין פּראַצעס? צי איז דאָס אַ געריכטס-פערהאַנדלונג, וואָס דאַרף בעווייזען די שולד פון וואַן דער ליבען און זיינע חברים, אָדער דער פּראַצעס דאַרף ריינוואַשען געריגען און די אַנדערע נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישע פיהרער, אַז זיי זענען נישט שולדיג אין אונטערצינדען דעם רייכסטאַג?

מען הערט דאָ אויס איין עדות נאָכ'ן אַנדערען, כדי אָפּצושלאָגען די „געמיינע ליגענס" פון דעם „ברוינעם בוך". און כדי צו בעווייזען, אַז געריגג האָט נישט אַרויסגעגעבען דעם בעפעהל אונטערצוצינדען דעם רייכסטאַג.

מ'ווייסט נאָך נישט ווי עס וועט זיין דער ווייטערדיגער פערלויף פון פּראַצעס און וואָס נאָך פאַר אַ מאָדנע זאַכען דאָ וועלען נאָך אַרויסשווימען. אָבער אין דער איצטיגער סטאַדיע פון פּראַצעס האָט מען דעם איינדרוק, אַז די בעשולדיגטע געפינען זיך אין דער אָפענזיווע, אַז די בעשולדיגונג, גיכער די לייטונג פון פּראַצעס, האָט שוין צוגעגרייט פּאָזיציעס אויף ריקצוג, און אַז דער ריקצוג וועט פאָרקומען אָהן בעזונדערן כבוד פאַר דער היטלעריסטישער רעגירונג. עס איז שוין גענוג שלעכט, אויב מען מוז בעווייזען, אַז נישט די רעגירונג איז בעגאַנגען דאָס אונגעהויערע פערברעכען פון אונטערצינדען דעם רייכסטאַג. פון דייטשער זייט וועט מען דערויף ענטפערען: אויסלאַנד וויל זיך נישט לאָזען איבערצייגען. אַזוי איז עס אָבער נישט. אויסלאַנד וואַרט עס זאָל אויפקומען דער אמת אין דאָזיגען פּראַצעס. דאָס איז ביז איצט געשעהן בלויז אין איין ריכטונג: שולדיג זענען נישט די, וואָס זענען אַזוי אָנגעוויזען געוואָרען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק. דאָס, וואָס שפּילט זיך אָפּ אויף דער סצענע פון רייכסגעריכט איז נישט מעהר ווי אַנ'אומגעלומפּערט אַראַנזשירטע קאָמעדיע.

פּראַצעסן, פּראַצעסן, פּראַצעסן

די ווירקליכקייט, וואָס ווערט אין זיי אָפּגעשפּיגעלט

זייט אַ רייה וואָכען לעבט פּוילען אונטערן צייכען פון געריכטס-פּראַצעסען. דער דאָזיגער פּעריאָד וועט זיך נישט גיך ענדיגען, ווייל אויפ'ן לויפענדען הערבסט זענען שוין אָנגעקינדיגט עטליכע גרויסע פּאָליטישע פּראַצעסען אין וואָלין, אַ פּראַצעס וועגען די סעפּטעמבער-געשעהנישען אין יאָהר 1930 א. א. בלויז אַ פּראָפעסיאָנעלער היסטאָריקער וואָלט געקאָנט ענטפערען, צי איז אין דער פערגאַנגענהייט שוין געווען אַזאַ לאַנד, אין וועלכען עס זאָלען זיך געווען אָנקלייבען אַזוי פיל פּראַצעסען מיטאַמאָל. עס איז ממש אונמעגליך אויפמערקזאַם נאָכצופאָלגען דעם גאַנג פון די אַלע פּראַצעסען, און די צייטונגען האָבען אין געוויסע טעג דעם כאַראַקטער פון בלויז פּראַצעס-בלעטער, בפרט ווייל דער סאַנאַציע איז בעקומען צו הילף היטלער מיט זיין פינסטערער געריכטס-קאָמעדיע וועגען אונטערצינדען דעם רייכסטאַג.

עס איז קלאָר, אַז דאָס אויפזאַמלען אַזוי פיל פּראַצעסען אין איין צייט איז נישט קיין זאַך פון צופאַל. מ'האָט דאָס געטון בעוואוסטזיניג, כדי די געזעלשאַפט זאָל זיך קאָנען אָריענטירען גוט אין דער דאָזיגער געריכטס-כוואַליע, כדי זי זאָל נישט קאָנען זיך אויסאַרבייטען קיין מיינונג וועגען דער בעדייטונג פון יעדען פּראַצעס, וועגען זייער פּאָליטישען און געזעלשאַפטליכען אונטערגרונד. דער פּראַצעס איז נישט ערלויבט צו בעלויכטען די געריכטס-פּראַצעסען, אָבער עס איז פאַראַן אַ מורא, אַז די געזעלשאַפט וועט זיך אַליין אויסאַרבייטען אַ מיינונג וועגען דער בעדייטונג פון יעדען איינציגען פּראַצעס, ווייל איבער דעם געריכטס-זאַל האָט נאָך דער צענזאָר נישט אַזאַ שליטה ווי איבער דער פּרעסע. און דערפאַר האָט מען אַלע פּראַצעסען צוזאַמענגעקוועטשט, כדי די געזעלשאַפט צו פערטומלען מיט זיי און אָפּשלאָגען דעם חשק מיט זיי זיך צו אינטערעסירען. פון גאָרגאָן-פּראַצעס האָט מען געמאַכט אַ סענסאַציע פאַר גאַנץ פּוילען, כדי עס זאָל זיין פון וואָס צו האָבען פערגעניגען. די פּראַצעסען, וועגען וועלכע עס איז דאָ די רייד, ווערען פּראָדוצירט הורטענווייז.

אָבער גראָד די מאַסען-פּראָדוקציע קאָן אַרויסרופען אַ היפּך-עפעקט צו דעם, וואָס ווערט ערוואַרט. שוין דער פאַקט אַליין, וואָס אַזוי פיל פערשידענאַרטיגע פּראַצעסען קומען פאָר אין אַזאַ קורצער צייט, מוז צוציהען די אויפמערקזאַמקייט פון די, וועלכע וואָלטען אפשר אויף זיי קיין אַכט נישט געלעגט, ווען זיי קומען פאָר אין אַ פּאַמעלעכערען טעמפּאָ.

מענשען מוזען זיך פרעגען: אויב אין פּוילען, ווי עס האַלט די סאַנאַציע, איז אַזוי רוהיג, פון וואַנעט קומען אַזוי פיל פּראַצעסען מיט הונדערטער בעשולדיגטע?

עס פרעגט זיך אויך: פון וואַנען נעהמט זיך, וואָס פריהער, אין דער צייט פון דער „סיים-הערשונג" איז נישט געווען קיין קליינער טייל אפילו פון די פּראַצעסען? און איז נישט פאַראַן עפּעס אַ צוזאַמענהאַנג צווישען פּאָליטישער פרייהייט און געריכטס-זאַל? צי דאָרט, וואו די געזעלשאַפטליכע קאָנפליקטען קאָנען זיך נישט אָפּשפּילען אויף דער סיים-טריבונע ענטלויפען זיי אין געריכטס-זאַל?

און ווייטער וועט מען זיך פרעגען: אויב עס איז אמת, ווי עס בעהויפּטעט די סאַנאַציע, אַז דער בריסקער פּראַצעס האָט פעראורטיילט די „זבאַראַוושטשיזנע" און „שליאַכטשיזנע" איז ווי ערקלערט מען די פיל פויערן-פּראַצעסען, וואו די בעשולדיגטע זענען נישט זבאַראַווסקי'ס, נישט די שליאַכטע נאָר דאָס גרויע פויערטים?

די דאָזיגע פראַגען בעווייזען, אַז די מאַסען-פּראַצעסען האָבען פאַר די, וועלכע אַראַנזשירען זיי, אויך נעגאַטיווע זייטען. מען דאַרף דערביי נאָך אַכט לעגען דערויף, אַז דאָס איילען זיך בעת אַ געריכט האָט נאָך דעם חסרון. וואָס עס ווירקט שלעכט אויף דער טעכניק פון געריכט, אויף דער שטימונג פון די ריכטער, אויף דער אַטמאָספער פון די אַרומיגע, וואָס ווירקט אויך אויפ'ן געריכט, אַז די אַדוואָקאַטען קאָנען נישט ווי געהעריג ערפילען זייערע אויפגאַבען און זיך שטעלען גלייכצייטיג אין עטליכע ערטער אויף אַמאָל צו שיצען די, וועלכע זיי וואָלטען געוואָלט פערטיידיגען.

מען מוז אָבער אויך צוגעבען, אַז די אַראַנזשירונג פון די פּראַצעסען ברענגט געוויסע נוצען. יעדער פון די פּראַצעסען איז אַנ'ערשטקלאַסיגער דאָקומענט פון דער צייט, אין וועלכער מיר לעבען.

דער בריסקער פּראַצעס, דער פּראַצעס וועגען מאָרד פון האָלובקאָ, דער פּראַצעס וועגען מאָרד פון כודזיקען, דער פּראַצעס פון צעמענט-קאַרטעל, די פויערים-פּראַצעסען, די שנעל-געריכטען, דער פּראַצעס איבער די אַרבייטסלאָזע און פויערים אין ווייס-רוסלאַנד, די צאָהלרייכע פּראַצעסען וועגען פערשידענע דעפּראַודאַציעס און אַפערעס, וואָס זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען דורך מענשען, וואָס שטייען הויך אויף דער געזעלשאַפטליכער לייטער. דאָס אַלץ איז דאָך אַ פּאַנאָראַמע פון דער געגענוואַרטיגער ווירקליכקייט, בעזונדערס פון דער פּוילישער ווירקליכקייט, וואָס קאָן נישט פערגלייכט ווערען מיט קיין אַנדערער.

עס איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואָס די אָרגאַניזאַטאָרען פון די געריכטען ווילען, אַז דאָס בילד זאָל דעמאָנסטרירט ווערען אין דער פינסטער, ביי אַ גאָר קליינער צאָהל צושויער.

(ר—ב—ק)

פאַרמען פון דעמאָקראַטיע און פאַרלאַמענטאַריזם

מכה דער אָפּאָזיציע געגען דער ציוניסטישע עקזעקוטיווע

דר. ד. שרייבער ווייזט אויף אין אַנ'אַרטיקל אין דער „ציון. וואָך", אַז אויב ס'איז נאָך בכלל אַ ספק, צי דער פּאַרלאַמענטאַריזם האָט שוין פולשטענדיג באַנקראָטירט, איז עס אוודאי זיכער אין די יודישע פערהעלטענישען: דאָ קען נישט זיין קיין אַנדער מעטאָד פון בעויגען, ווי דער פּאַרלאַמענטאַרישער. דערמיט דאַרף זיך אויך רעכענען די אָפּאָזיציע געגען דער איצטיגער לייטונג פון דער ציון. אָרגאַניזאַציע. ער שרייבט:

דער פּאַרלאַמענטאַריזם מאַכט דורך אין דער גאַנצער וועלט אַ שווערען און טיפען קריזיס. על פי רוב הדעות איז ער שוין אַזוי קראַנק, אַז ער וועט נישט מעהר האָבען דעם כוח ווידער צו זיך צו קומען. מאַנכע האַלטען איהם שוין אינגאַנצען פאַר טויט און זאָגען אַז ער וועט נישט מעהר אויפשטעהן תחית המתים.

אונז דאַכט זיך, אַז די דאָזיגע מיינונגען זענען לכל הפחות שטאַרק איבערגעטריבען און אַז עס לאָזט זיך נאָך היינט איבער דעם שווערען פּראָבלעם נישט אָבגעבען אַ ענדגילטיג אורטייל. דערווייל זעהען מיר נאָך נישט דעם געניאַלען מח, וועלכע זאָל זיין אימשטאַנד אויסצוקלערען אַ בעסערע און נוצליכערע פאָרם, פאַר דער מעגליכקייט. אַזוי צו פיהרען די אַנגעלעגענהייטען פון די מלוכות, אַז נישט איינצעלנע יחידים, וועלכע זענען מיט געוואַלד געקומען צו דער ממשלה, נאָר דאָס פאָלק אַלס אַזעלכעס, אָדער ווענינגסטענס דער רוב, זאָל האָבען די מאַסגעבענדע און ענטשיידענדע השפּעה אויף די עפענטליכע ענינים.

דאָס איז אַנגעווייטיגט פּראָבלעם וועלכעס אינטערעסירט די גאַנצע וועלט. ביי אונז יודען האָט די דאָזיגע פראַגע נאָך אַ אַנדערע וויכטיגע איינשטעלונג בכלל און פאַר דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע בפרט.

עס האָט זיך שוין ביי אונז איינגעבירגערט די מיינונג, אַז מיר זענען אַ מלוכה אונטערוועגס. מיר האָבען שוין כמעט אַלע פונקציעס פון אַ מלוכה מיר זענען אָבער ד[illegible] נאָך נישט [illegible]ירקליכע, אין איינענעם לאַנד פערפונדעוועטע מלוכה, וועלכע קאָן איהרע אַלע בעדערפנישען אַדורכפיהרען אויף דעם יסוד פון אַ איינהייטליכען צענטראַלען ווילען און מיט די מיטלען, וועלכע עס בעזיצען די מושלים מיט זייער מאַכט. און דאָס וויכטיגסטע דערביי איז דער אומשטאַנד, אַז מיר בילדען פאָרלויפיג אַ פעראייניגונג. ווערמעגנס מיטגלידער ווערען נאָר צוזאַמענגעהאַלטען פון דעם פרייוויליגען ווילען און פון דער איבערגעגעבענקייט פאַר דער אידעע, און פאַר דעם ענדציל, וועלכער געהט פאַר דער אָרגאַניזאַציע ווי דער עמוד האש.

ווען מען גיט זיך דערפאַר אָפּ אַ ריכטיגען דין וחשבון פון דעם פּראָבלעם — אַזוי מוז מען אַרויסציהען די נויטיגע מסקנות. און זיך זאָגען, אַז אַלע די לאָזונגען, וועלכע בעהערשען היינט די עפענטליכע מיינונג פון אַ סך לענדער, ווי דיקטאַטור פון וועלכער עס איז זייט, פאַשיזם א. א. וו. זענען אויף אונזער שטח גאַנצע איינפאַך פּוסטע

(ווייטער זייט 7.)

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1913

(2) היינט, מאנטאג, דעם 23 ד.ח. דארפען זיך צושטעלען צו רעגיסטראציע אין מיליטער-פאליציי אישען ביורא (פיעטריקאווער 165) די יונגעלייט, וואס וואוינען אויפן שטח פונם 3 פאליציי-קאמיסאריאט אויף די אותיות:

T U W

און פון 10-טען קאמיסאריאט

A B C D E F

מארגען, דינסטאג, דעם 24 פונם 3-טען פאליציי-קאמיסאריאט אויף די אותיות:

Z Ż Ź

און פון 10-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות

G H Ch I J K

די פליכט צוצושטעלען זיך איז אויך חל אויף מענער, וועלכע זענען נישט אפיציעל קיין פוילישע בירגער און קענען נישט דערווייזען, אז זיי זענען בירגער פון אנ'אנדער מלוכה, און וואוינען אין לאדז אויף צייטווייליגע „קארטי פאביטו'ס".

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רעגיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט אדמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(2) שבת, דעם 28 ד. ח. 8 אינדערפריה הויבט זיך אן אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז 2.

עס דארפען זיך מעלדען אלע יונגעלייט פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבען זיך ביז איצט נישט געשטעלט צו דער איבערזיכט, וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען, און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

אפטייקעז

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעטריקאווער 46), מ. עפשטיין פיעטריקאווער 225) ז. גארטשינסקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

איבערגעפאהרען

(א) אויף זגערזשער נעבען נומער 19 איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא דער 19-יעהריגער יצחק קויפמאן (פון פילסודסקיעגא 22).

איינגאנצען א צוקלאפטען האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

בנים גדלתי ורוממתי...

און זיי ווארפען איהם אוועק ביים שפיטאל

(2) נעכטען איז עס געשעהן: צו פאזנאנסקי'ס שפיטאל איז צוגעפאהרען א דראזשקע, פון וועלכער מ'האט אויפ'ן טראטואר אראפגעזעצט דעם אלטען און קראנקען, 77-יעהריגען מענדעל קאץ פון אפאטשנא, אריינגעשטופט איהם אין האנד אריין 40 זלאטעס, און א האלב קילא ווייטנטרויבען, און שוין...

די וואס ד'האבען איהם געבראכט זענען צוריקגעפאהרען.

וואס ווייזט זיך ארויס?

דאס האבען איהם קנובים געבראכט פון אפאטשנא אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל. און אזוי ווי מ'האט זיי דארט געזאגט, אז סע לאזט זיך נישט אזוי כאפ-לאפ, אז מ'דארף פריהער ערלעדיגען א רייהע פארמאליטעטען און דערלאנגען די נויטיגע פאפירען — האבען זיי איהם, דעם קראנקען הייסט עס, אראפגעזעצט אויפ'ן טראטואר און אויף גאטס בארעט...

הכלל, מ'האט ארויסגערופען פאגאטאוויע און מ'האט קאצען דערווייל אפגעפיהרט אין זאפאסנעם שפיטאל ביים שטאטישען זאמעלפונקט.

לעבענס-טראגעדיעס

קארבאל, יאדינע, און — א האנדטוך

(2) אין דעם לאקאל פון פיעטרקאווער מאגיסטראט אין בטנאנגען זעלבסטמארד דורך פערסמען זיך מיט קארבאל-זויער די 40 יעהריגע ארבייטסלאזע קאטאזשינא מיעדזשעווסקא (א פיעטריקאווער אייגוואוינערין) אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(2) אין טויער אויף באלוטער מארק 6 האט זיך געסמט מיט יאדינע די 22 יעהריגע ארבייטערין העלענא בעכטשינסקא (באלוטער מארק 6. פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(2) אויף וואולטשאנסקא 68 האט זיך אויפגעהאנגען אויף א האנדטוך די 45 יעהריגע זינא ביילין.

מ'האט ז. בעוויזען נאך לעבעדיגערהייט ארונטערצונעמען פון דער תליה, און ארויסרופען פאגאטאוויע, וואס האט איהר ערטיילט די ערשטע הילף;

* * *

אין דעם ערשטען פאל איז די סיבה געוועזען שווערע נויט, און די צוויי אנדערע זענען די סבות נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

דער אלטער איז זיך נוקם

ווייל די טאכטער מיט'ן איידעם בעהאנדלען איהם נישט גוט

(2) מיט אנ'ערך 2 יאהר צוריק האט דער 78-יעהריגער פערדינאנד שימיק חתונה געמאכט זיין טאכטער בערטא מיט איינעם לודוויק הילקע.

דאן האט ער דעם גאנצען פערמעגען זייניגען אפגעשריבען אויף דעם נאמען פון זיין איידעם און טאכטער, בתנאי, אז זיי זאלען איהם אויסהאלטען ביז'ן סוף פון זיין לעבען.

נאך דעם אויסגעבען אבער די טאכטער, האט ער זיך אנגעהויבען צו קלאגען פאר די שכנים אין דארף (פארגעקומען איז די געשיכטע אויפ'ן דארף אדאמאוו, פיעטריקאווער קרייז) אז ער ווערט זעהר נישט גוט בעהאנדעלט, און זיין לעבען איז איהם געווארען ביטער און זויער.

אזוי האט ער זיך גאר אפט פערקלאגט, ביז עהערנעכטען איז הילקע מיט זיין ווייב און דעם פאראבעק יוזעף פשיבילא געקומען פון דער ארבייט עסען מיטאג.

דער אלטער האט זיי דערלאנגט דאס געקעכץ, וואס ער האט ווי שטענדיג אפגעקאכט, און אז די דריי האבען נאר מועם געווען דאס ערשטע לעפעל האבען זיי בעקומען מורא'דיגע קראמפען.

מ'האט תיכף ארויסגערופען מעדיצינישע הילף, און עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זיי זענען בכיוון פער'סמ'ט געווארען מיט עפיס א שארפען אומבעקאנטען סם, אזוי אז מ'האט זיי באלד געמוזט אפפיהרען אין א שפיטאל אין פיעטריקאוו.

מען איז חושד, אז דאס האט זיי דער אלטער פער'סמ'ט ובפרט נאך דערפאר – ווייל ווי ער האט נאר דערזעהן, ווי זיי פייניגען זיך אין די קראמפען, האט ער קיין ווארט נישט געזאגט. און איז אוועק אין ערגיץ – מ'ווייסט נאך ביז איצט נישט וואו.

מ'האט נאך איהם פונאנדערגעשיקט שטעקבריף.

איז א שעת הכושר...

זונטאג — שפאלט מען קעפ, און שטעכט מען מיט מעסערס

(2) אזוי האט פאגאטאוויע נעכטען געהאט צו טון:

מיט דעם 23-יעהריגען מיעטשיסלאוו אדאמיאק (ספאצעראווא 13) וועלכער האט געקריגען א געשפאלטענעם קאפ.

דאס נעמליכע — מיט'ן 34-יעהריגען וואטשעך רוזשניאטא (אויף מארישינער 9) און מיט דעם 55-יעהריגען ריינהאלד פוס (שעשלאנא 15).

דערפאר – זענען געשטאכען געווארען מיט מעסערס:

די 27-יעהריגע זאפיא זיידא (מארישינער 33) און דער 27-יעהריגער אנטאני יאשיקאווסקי (וואפיעננא 5).

די אלע זענען צוניזוקס געווארען בעת געשלעגען.

* * *

(2) א קאמפליצירטערע געשיכטע איז פארגעקומען אויף פלאצקא 10, וואו ביי איין לאקאטאר איז לכבוד זונטאג פארגעקומען א פעסטע סעודה מיט בראנפען.

זענען 3 פון די געסט בעפאלען דעם באלעבאס פונם הויז, יוזעף רענדליקאווסקי, וועלכען זיי האבען דערקלעהרט איין קליינינקייט, ווי דהיינו – אז זיי ווילען איהם שחט'ען...

דער באלעבאס האט אבער נישט געוואלט ווארטען, אז זיי זאלען אויספיהרען זייער פערלאנג, און ער האט ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אנגעהויבען שיסען...

איינעם פון די אנפאלער, דעם 21-יעהריגען באלעסלאוו לויערמאן האט ער מיט א קויל געטראפען אין לינקען פוס, און דעם צווייטען, פיאטר לושטשעווסקי האט מען ארעסטירט.

מארגעז, דינסטאג אנ'אויספלוג קיין ווארשא

אויף מארגען, דינסטאג דעם 24-טען ד. ח ארגאניזירט דער היגער וואגאן-לי=קוק אנ'איינטאגיגען אויספלוג קיין ווארשא.

אפפאהר פון לאדז דינסטאג 7 א זייגער פריה. אפפאהר פון ווארשא דעמזעלבען טאג 9 אווענד.

דער פרייז אין ביידע זייטען איז 12 זל.

בילעטען צו בעקומען אין רייזע-ביורא פון „וואגאן-לי=קוק" פיעטרקאווער 64.

פאפולערער צוג קיין קראקא

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט ארגאניזירט דער היגער „וואגאן לי קוק" א פאפולערען צוג קיין קראקא.

אפפאהר פון לאדז שבת דעם 28 ד. ח. אין די נאכמיטאג-שעה'ן, צוריקקום קיין לאדז מאנטאג אין די פריהמארגען שעה'ן.

דער פרייז אין ביידע זייטען איז 12.80 זל.

צוליב די קליינע צאהל בילעטען איז געוואונשען וואס פריהער זיך צו פערזעהען. בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון „וואגאן-לי-קוק" פיעטריקאווער 64.

מארגעז, ביליגער אויספלוג קיין גדיניע

אויף מארגען, דינסטאג, דעם 24 ד. ח. ארגאניזירט דער היגער „וואגאן-לי-קוק" א ביליגען אויספלוג קיין גדיניע.

אפפאהר מארגען, דינסטאג, דעם 24 ד. ח. 9.25 אווענד פון קאלישער באהן. דער פרייז איז 3-טע קל. 18 זל., 2-טע קלאס 27 זל. רעזערווירטע פלעצער.

בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון „וואגאן-לי-קוק" פיעטריקאווער 64.

ביליגע וואך פון רעשטלעך און קופאנעז איז קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור

די דירעקציע פון איינציגען אין אונזער שטאט ווארען-הויז קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור (ראקיטשינער 54) צופאהר מיט טראמוואיען 10 און 6, האלט שטענדיג די האנד אויפן פולס פון די געברויכען פון דער ג' קונדשאפט. צוליב דעם טאקע וועט די דירעקציע פערקויפען די לויפענדע וואך בעט-איבערציג, ווידזעווער רעשטלעך, פלאנעל ווייסען, קאלירטען און געמוסטערטען צו זעהר רעדוצירטע פרייזען. דער קאנסום בעזיצט אויך א רייך-פערזעהענע אפטיילונג פון גאלאנטעריע, קאנפעקציע, שיכווארג, וואס ווערט פערקויפט צו די נידריגסטע פרייזען.

די פראקלאמירטע דורך דער דירעקציע פון קאנסום א וואך פון רעשטלעך און קופאנען פון די ווידזעווער אויסארבייטונגען, וועט זיכער ארויסרופען די גרעסטע פעראינטערעסירונג צווישען אלע לאדזער ווירטינס.

פערזאמלונג פון „פראצא"

(2) נעכטען איז אין קינא „אשוויאטאווי" פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלע פראפעסיאנעלע פעראיינען, וואס זענען ארגאניזירט אין „פראצא".

נאך די רעפעראטען פון דעפ. וואשקיעוויטש סאכא, ארטעל, זובערט, א.א. האט זיך ענטוויקעלט א גרויסע דיסקוסיע בפרט וועגען דעם נישט האלטען זיך מצד די פאבריקאנטען ביי די קאלעקטיווע אפמאכען, און עס זענען אנגענומען געווארען איינציגע רעזאלוציעס סיי בנוגע דעם דאזיגען ענין, סיי בנוגע דעם פערברייטערען די סעזאן-ארבייטען.

Dr. R.

Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

נעהמט אן פון 1–2 בייטאג און פון 4–7 נאכמ.

Dr.

Wołkowyski

4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע

אויפנאהמס-שטה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אוונט.

קלאנג-קינא

CAPITOL

היינט און פאלג. טעג!

די גרעסטע קאמעדיע פון אלע צייטען!

רעזשי פון KAROL LAMACZ

די טאכטער פון פולק

אין דער הויפט-ראלע:

Anny Ondra

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.

אנהויב אין געוועהנל. טעג 4,30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

צו די עלטערן פון דעם יונגעל

וואס איז נעכטען געקאפיעט געווארען אויף פאמארסקא גאס

די עלטערען פון דעם יונגעל, וואס איז נעכטען מיטאג-שעה געקאפיעט געווארען אויף פאמארסקא 53, דארפען זיך מעלדען אין אונזער רעדאקציע אין די אווענד-שעה'ן צווישען 6—8.

וואך פון „פוילישען ווייסען קרייץ"

אפעל צו דער געזעלשאפט

דער „פוילישער ווייסער קרייץ" פיהרט ווי בעוואוסט א ברייטע אויפקלערונגס-אקציע צווישען מיליטער, ארגאניזירט קורסען, אויספלוגען, רעפעראטען, פיהרט א ביבליאטעק א. ד. גל.

כדי צו פערברייטערען די דאזיגע אקציע, ארגאניזירט די אינסטיטוציע פון 5-טען ביז'ן 12 נאוועמבער א „וואך פאר'ן פוילישען ווייסען קרייץ". אין משך פון דער וואך וועלען ארגאניזירט ווערען א גאנצע רייהע הכנסה-אימפרעזעס, ווי: גאס-זאמלונגען אין אין לאקאלען, טעאטער-פארשטעלונגען, דאנסינג, פערוויילונגס-אווענדען אין די צוקערניעס א. אנד. אימפרעזעס.

די פערוואלטונג פון „פוילישען ווייסען קרייץ" ווענדעט זיך דערום צו דער געזעלשאפט מיט דעם אפעל, אונטערצושטיצען די דאזיגע אקציע.

פאר הונגער

(א) אויף ניי-טארגאווא 1 איז פלוצים פערחלשט געווארען פאר הונגער און אויסשעפונג אן אומבעקאנטער 70-יאהריגער מאן.

מ'האט איהם אפגעפיהרט אין זאפאסנעם שפיטאל.

א געהיימנישפולער הרוג

(א) אויף מורנאווסקא 3 האט מען אין גאס געפונען א טויטען אומבעקאנטען מאנספערשוין אין די 50-גער יאהרען מיט א צוהאקטען קאפ.

עס איז דערווייל נישט געווען פעסטגעשטעלט געווארען ביי וועלכע אומשטענדען ער איז דער'הרג'עט געווארען און ווער ער איז, ווייל מ'האט ביי איהם קיין שום דאקומענטען נישט געפינען.

דער טויטער קערפער איז אפגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום.

א בריף אין רעדאקציע

פון 2-טען קליינהענדלער-פעראיין

פון צווייטען קליינהענדלער-פעראיין (אלטשטאט 10) בעט מען אונז צו פערעפענטליכען פאלגענדען בריף:

די לעצטע צייט ווערען די יודישע מארקשטעהער אין פויזנער קאנט בסדר טעראריזירט. די בעציהונגען פון די קריסטליכע מארק-שטעהער צו די יודישע איז ממש אן אונערטרעגליכע. די יודישע הענדלער, וועלכע קומען צו פאהרען אויף די מערק זיצען אפ גאנצע נעכט און היטען אפ די סחורה, און די קריסטליכע הענדלער קומען אין דערפריה און יאגען ארפ די יודען פון די פלעצער. און טאמער פרובט איינער פראטעסטירען, ענטפערט מען איהם מיט קלעפ.

ס'איז גענוג איבערצוגעבען א פאקט, וואס איז פארגעקומען דעם 18-טען אקטאבער ד. י. אין לעשנא (פויזנער קאנט). נאך א נאכט היטען די שטעלען, וואו די יודישע מארק-שטייער האבען קיין אויג נישט צוגעטון, זענען אין דערפריה געקומען די קריסטליכע מארק-שטייער'ס, ארויסגעיאגט די יודען און פערנומען זייערע ערטער אזוי, אז די יודישע הענדלער האבען א גאנצען טאג נישט געקענט אויספאקען די סחורה, און טאמער איז דאס געווען ווייניג, האבען די אנטיסעמיטען גענומען פערשפרייטען אנטיסעמיטישע העץ-בלעטער מיט די געמיינסטע בלבולים אויף יודען אזוי, אז די יודישע סוחרים האבען קוים בעוויזען איינצופאקען די סחורה און צו אנטלויפען.

מיר ווענדען זיך דערום צו דער יודישער סיים-קאלא, צו אינטערווענירען ביי דער מאכט, א סוף צו מאכען דעם הפקרות אויף די מערק אין פויזנער קאנט.

2-טער קליינהענדלער-פעראיין
אין לאדז, אלטשטאט 10

פרעזעס: מענדעל מינק.
וויצע-פרעזעס: זיסמאן שפייזער.

קיין ארץ ישראל

היינט אוועגד פאהרט אפ פון ווארשא א גרויסער טראנספארט עולים און טוריסטען קיין ארץ ישראל. די גרופע פאהרט איבער לעמבערג און בוקארעשט קיין קאנסטאנצא און פון דארט ווייטער מיט דער שיף „פאלאניא", וואס געהט אפ מיטוואך אוועגד קיין ארץ ישראל.

מיט דעם דאזיגען טראנספארט פאהרען אויך לאדז א גרעסערע צאהל פערזאנען (קרוב 50), פון זיי א גרויסער טייל אויף סערטיפיקאטען, ארויספאדערונגען, ווי אויך קאפיטאליסטען, טוריסטען א. אז. וו. אלע פארמאליטעטען זענען ערלעדיגט געווארען דורכ'ן היגען פאלעסטינא-אמט שרודמיעסקא 29.

פערזאמלונג פון הויז-וועכטער

(2) נעכטען איז אין קינא „אשוויאטאוויע" פארגעקומען א פערזאמלונג פון הויזוועכטער.

אין רעזולטאט פון דער דאזיגער פערזאמלונג וועט אין מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ ארייבערגעשיקט ווערען א מעמאריאל, אין וועלכען די הויזוועכטער פאדערען: פערזיכערונג אויף דער עלטער און פאר אומגליקספאלען, אפהאלטען קינדיגונגען און עקסמיסיעס און דאס דערהאלטען פונ'ם קאלעקטיווען אפמאך.

דער זוהן שלאפט, ווי א טאטע...

א פערדעכטיגער באנדיטען-אנפאל

(2) דער פויער וולאדיסלאוו פיגאן פון דארף פאמיקאוו, פיעטרקאווער קרייז, האט געמאלדען אין דער פאליציי, אז אויפ'ן שאסעי לאדז פיעטרקאוו, ווען ער איז געפאהרען אויף זיין פוהרמאנקע מיט זיין 16-יעהריגען זוהן, יאן, איז איהם בעפאלען א באנדיט, נאגעבען איהם מיט א דראנג איבערן קאפ און צוגערויבט ביי איהם 30 גילדען. וואס ער האט אפגעלייזט פאר'ן פערקויפטען האלץ אין טושין.

פאליציי האט די מעלדונג גענומען אין בעטראכט, אבער זי איז חושד, אז עפיס איז דא „נישט אין ארדענונג", ווייל דער אלטער האט גלייכצייטיג אנגעגעבען דאס דער זוהן זיינער האט בעת מעשה אויף דער פוהר אזוי שטארק געשלאפען, אז ער האט גארנישט געהערט...

היינט קאנצערט פון ישראל אלטער אין פילהארמאניע

היינט, מאנטאג, קומט פאר אין פילהארמאניע דער גרויסער קאנצערט פון בעריהמטען זינגער און אויבערקאנטאר ישראל אלטער.

אין פראגראם געהען איין די בעסטע קאמפאזיציעס ווי אויך פערשידענע פאלקס-לידער.

וועגען דעם שטודיום אין אויסלאנד

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט, אז די פאלגענדע אבטיילונגען אין פראנקרייך, בעלגיען און שווייצאריען נעמען נאך אן איינשרייבונגען: מעדיצינישע, פארמאצעווטישע, דענטיסט. און פאליטעכנישע.

גלייכצייטיג ווערט געמאלדען, אז דאס פערשרייבען זיך אויף דעם זומער-טרימעסטער אינ'ם ירושלים'ער אוניווערזיטעט איז נאך אקטועל.

א דאנק דעם גענעראל-קאנסול פון פראנקרייך אין ווארשא האט דער צענטראל-קאמיטעט פון די יודישע אקאדעמישע פעראיינען אין פוילען בעקומען די ערלויבניש צו ערלעדיגען פאר די פראווינצער חברים וויזעס, וואס וועט זיי אזוי-ארום איינבערענגען די רייזע-הוצאות קיין ווארשא.

עס איז געוואונשען, אז די חברים, וואס ווילען שטודירען אין אויסלאנד, זאלען זיך פערשאפען די צ.י.ע. פעסער, וועלכע דערמעגליכט א גאנצע רייהע פון הנחות ביי די קאנסולאר און רייזע אבצאהלען.

אין אקטאבער און אין נאוועמבער ווערען ארגאניזירט הנחה-רייזעס קיין פראנקרייך און בעלגיען אין די פאלגענדע טערמינען: אקטאבער: דען 18, 21, 25, 28; נאוועמבער: 1, 4, 8, 11, 15 18, 22, 25, 29. —

אין דיזעלבע טערמינען פאהרען אב גרופען קיין נאנסי און שטראסבורג.

קיין איטאליען פאהרען אב די גרופען: אקטאבער 24 און 31. נאוועמבער: 7, 14, 21, 28. די סטודענטען וועלכע פאהרען קיין מעדיאלאן געניסען פון 75 פראצ. הנחה אויף די אויסלענדישע באהנען; אין אלע אויבענדערמאנטע ענינים דארף מען זיך ווענדען צו דער אויסלענדישער אבטיילונג ביים צ. ק. פון די יוד. אקאד. פעראיינען אין פוילען, ווארשא, סענאטארסקא 22, טעלעפאן 22-256, אין לאדז (עקספאזיטור), אלעיע קאש ציושקי 21 און אין לעמבערג — שיינאך 1.

די פראווינצער חברים בעקומען גענויע אינפארמאציעס נאכ'ן ארייגשיקען 30 גראשען פאסט-מארקען.

מעלדונג

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס-פעראיין פון בעקליידונג-ארבייטער אין פוילען, אפטיילונג 2 אין לאדז, בושעזשינער 5.

אכטונג, דאמען-מאגאזין-ארבייטער!

היינט, מאנטאג, ד. 23 אקטאבער ה. י. 8.30 אווענד קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל (בושעזשינער 5) א פאך-פערזאמלונג פון דאמען-מאגאזין-ארבייטער. א. ט. א.: 1) בעריכט פון דער קאנפערענץ מיט'ן מייסטער-פעראיין, 2) די לאגע אין פאך, 3) אקציע פאר נארמאלע אויסצאהלען.

אלע דאמען-מאגאזין-ארבייטער דארפען אין אייגענעם אינטערעס אונבעדינגט קומען.

די פאך-קאמיסיע

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

71

— דאס איז דאך נישט מעגליך, פארוואס טראגט ער עפיס צוריק דאס פעקעל, אפשר וועט מען עס נישט אננעמען פאר איהר?

פארוואס? היינט איז דאך דער געווענליכער טאג ווען יעדער קען ארייגשיקען אין טורמע וויפיל עסען ער וויל און וואס פארא עסען עמיצער וויל.

טא האט מען זיך אפשר דערקענט דערויף, אפשר האט מען שוין ענטדעקט דעם גאנצען סוד.

— דאס איז דאך אבער אויך נישט מעגליך. דו זעהסט דאך, אז דאס פעקעל איז אפילו נישט אנגעריהרט. אזוי ווי מיר האבען עס אריינגעגעבען אזוי טראגט ער עס צוריק.

זייער נייגיריגקייט האט דערגרייכט די העכסטע מדרגה. זיי האבען גארנישט געקענט פערשטעהן וואס דא האט געקענט געשעהן און איינער פון זיי דער דרייסטער, דער גרעסערער ריזיקאנט, זעהענדיג, אז דער טורמע-וועכטער דערווייטערט זיך מיט'ן פעקעל און עסען און אנ'דער גאס ארייו איז צוגעגאנגען צום וועכטער און איהם דירעקט געפרעגט:

— ענטשולדיגט הונדערט מאל, פאניע שאנאוויע, איך האב געברענגט דאס פעקעל פאר דער פרוי ראזען, וועלכע זיצט אין טיורמע, דאס איז פון איהר מאן און איצט זעה איך, אז איהר טראגט דאס ארויס, ווייל מען דאס פאר איהר נישט צונעמען, איהר זוכט געוויס מיך, כדי מיר דאס צוריקצוגעבען.

— די נארישער קאפ, האט דער וועכטער אין גוטען הומאר א קלאפ געגעבען דעם פערשוין איבער דער פלייצע, זי האט דאס פעקעל קוויטירט, ס'איז אזוי גוט, ווי זי וואלט עס בעקומען.

נאר וואס דען?..

— נאר זי האט עס מיר פשוט אוועקגעשענקט, איהר פעהלט נישט דארט קיין עסען, זי בעקומט פון „דרויסען" יעדען טאג גאנץ היבשע פארציעס. איצט האט זי זיך דערוואוסט, או היינט איז ביי מיין יונגסטען זוהן נאמענסטאג און אז מיין ווייב, די ארורה, מאכט מיר דעם טויט צוליב דעם, האט זי מיר איהר בעסטע פארציע אוועקגעשענקט, איצט פערשטעהט איהר שוין, שאנאווני פאניע? האט דער וועכטער נאכגעקיוומט דעם פערשוין.

דער דאזיגער פערשוין איז געבליבען שטעהן ווי מען וואלט איהם איינגעמויערט אין מיטען גאס, ער האט נישט געקענט ווייטער געהן, די צונג איז ביי איהם ווי פאראליזירט געווארען און האט נישט געקענט קיין טאן ארויסברענגען און אליין נישט וויסענדיג צוליב וואס און ווי אזוי, האט ער געפרעגט:

— און אויף דעם נאמענסטאג ביי אייך וועלען זיין פיל געסט?

דער טיורמע-וועכטער האט אפגעמאסטען דעם פערשוין פון קאפ ביז פיס און האט געזאגט:

— וואס דיר איז א שאדען דעם פאבריקאנט ראזען'ס געלד? זאל זיך איהם אויסדוכטען, און דאס האט זיין ווייבעל אויפגעגעסען, וועט דאס איהם דען ביליגער אויספאלען? נישט קשה, מיר וועלען נאך צו דעם אלעם צוקויפען א ביסעל ארענטליכע משקה און ס'וועט סטייען פאר די צוויי צעהנדליג געסט, וועלכע מיין ווייב וועט איינלאדענען צו דער סעודה. וואס זאל מען טון, אז זמ'האט אזא שלעכט ווייב ווי איך האב, מוז מען איהר פערשטאפען דאס מויל מיט וואס עס לאזט יך נאר, ווען נישט, קריכט זי ארויף אויף אייך. אז איהר האלט עס מעהר נישט אויס, אז איהר האט אין שטוב נאר א גהינם אנשטאט אנ'ארט אויסצורוהען, נאך אזא אנגעשטרענגטער ארבייט ווי מיר האבען.

— איך האב אייך געפרעגט נישט צוליב דעם, איבריגענס, וואס איז דען מיר פארא אונטערשיד, איך האב נאר אויסגעפיהרט מיין שליחות און דאס פעקעל אוועקגעגעבען אזוי ווי מען דארף. זי האט דאס געקאנט אוועקשענקען דעם טיוועל אליין, וואס טשעפעט דאס מיך? עסט עס אויף געזונדערהייט און ווינשט אייערע געסט א מזל-טוב צוליב'ן נאמענסטאג פון אייער יונגסטען זוהן, האט דער פערשוין סארקאסטיש געזאגט און האט זיך דערווייטערט פון טיורמע-וועכטער, וועלכער איז אוועק צו זיך אהיים.

דער פערשוין איז צוגעגאנגען צו זיין חבר, וועלכער האט זיך קוים געקענט אויף איהם דערווארטען צוליב דער גרויסער נייגיריגקייט.

— אלזא, וואס איז דאס פארא מעשה, דערצעהל מיר נאר גיכער.

— פרעג זיך שוין גארנישט, וואס פארא קאשע דא איז פערקאכט געווארען.

דער פערשוין האט איבערגעגעבען זיין חבר אלץ וואס ער האט זיך דערוואוסט וועגען דעם פעקיל עסען און צו וואס פארא צוועק עס דארף איצט נוצען.

דער צווייטער פערשוין, וועלכער איז געווען פיל סענטימענטאלער פון זיין חבר האט צוזאמענגעבראכען די הענד.

— גאט, מיין איינציגער וואס וועט זיין? צוליב אימיצינס א קאפריז וועלען איצט א'מקומען צוויי צעהנדליג אונשולדיגע מענשען, בתוכם קליינע קינדער און אלטע לייט.

— אלזא, וואס פארא עצה האסט דו?

— וואס ביזט דו מיטאמאל געווארען אזא לעמעלע און קענסט דיר נישט קיין עצה געבען. מיטאמאל פאלסט דו איבער די הענד, איינמאל האסט דו שוין געמאכט אנפאלען, דרייסטערע און ריזיקאלישערע און איצט ווייסט דו נישט וואס דו האסט צו טון.

— זאג קלאהר, וואס דו מיינסט צו טון?

— מיר וועלען נאכלויפען דעם וועכטער און איהם „ביגראנדע" צו נעהמען דאס פעקיל.

— און דו ווילסט ריזיקירען? ער טראגט ביי זיך אנגעלאדען געוועהר?

— געוויס וויל איך ריזיקירען, ער זאל האבען אפילו באמבעס מיט זיך איז מיר נישט קיין אונטערשיד, פערשטעהסט דו דען נישט אליין מיט וואס דאס שמעקט, נישט נאר וואס דארט וועלען אומקומען אומשולדיגע מענשען, נאר מ'וועט אנהויבען צו פארשען פון וואנען דאס פעקיל איז געקומען און דעמאלס איז די בראך פערטיג. ס'איז דאך גלייכער זיך צו האבען צו פערטיידיגען פאר וועלען צורויבען א פעקיל עסענווארג, איידער פאר אפסמען צוואנציג מענשען.

— מיר האבען זיך איינגעקויפט א שעהנעם משא ומתן, נישטא וואס צו זאגען, כ'זאל אזוי וויסען פון בייז, ווי איך ווייס וואס מיר זאלען אנהויבען צו טון.

— דערווייל געהט יענער אוועק שנעל נאך מיר, אויב דו וועסט נישט מסכים זיין צוצונעהמען צוריק דעם „מאסמאטען" וועל איך זיך נעהמען צו דיר, געדענק, איך בעפעהל איצט ווי דו ווילסט, ענטפער יא, אדער ניין.

— נא, איך געה מיט דיר, ביידע זענען פון דער צווייטער זייט גאס נאכגעלאפען דעם טורמע-וועכטער, וועלכער האט געשטעלט אלס גרעסערע טריט, כדי וואס שנעלער אהיימצוקומען מיט דער מציאה

— ווען איך וואלט געוואוסט, וואו ער וואוינט דער טייוועל וואלט איך געקענט אויסקלייבען דאס ארט, וואו איהם צו בעפאלען, געה ווייס וואו'זי ער געהט, ער קען דאך באלד ארייגעהען אין ערשטען, בעסטען הויז און אניאגען וועסטו איהם שוין נישט, דעריבער איז שוין איצט נעה דו אריבער, מיך וועט ער דערקענען, ווייל איך האב ערשט איצט מיט איהם גערעדט. דער צווייטער פארשוין איז אריבערגעגאנגען אויף דער צווייטער זייט און פערשטעלט דעם וועכטער דעם וועג.

דער וועכטער האט זיך אפגעשטעלט, ער האט פארגעפיהלט, אז עפיס איז נישט אין ארדנונג.

— וואס ווילט איהר, האט ער געפרעגט דעם פערשוין, וועלכער האט איהם פערשטעלט דעם וועג.

— גיט אהער דאס פעקעל, וואס איהר טראגט, אויב נישט געזעגנט זיך מיט'ן לעבען, האט דער פערשוין ביין ארויסגעבראמט.

— צום טייוועל, וואס האט איהר צו דעם פעקעל, דא געפינט זיך נישט מעהר ווי עסענווארג.

— נישט גערעדט פיל, נאר גלייך אהערגעבען.

(פארטזעצונג קומט).

די ספארט-בעוועגונג

דער יובילעאום פון ל. ק. ס.

דאס נעכטיגע ספארט לעבען אין לאדז איז אדורך אונטערן צייכען פון 25-יעהריגען יובילעאום פון דעם גרעסטען און שטארקסטען ספארט-פעראיין אין לאדז ל. ק. ס.

דער דאזיגער פעראיין האט נעכטען בעקוי-מען בעגריסונגען פון דער מלוכה׳שער, קאמונאלער מאכט פון פערשידענע אינסטיטוציעס און ברי-דערליכע ספארט-פעראיינען. אין די ראהמען פון די יובילעאום-פערמעסטונגען זענען פארגעקומען לייכט-אטלעטישע פערמעסטונגען מיט׳ן אנטייל פון די פוילישע מייסטערינס פרל. וויס, יאנאווסקא און סמענטקובנא. דאן איז פארגעקומען א זעהר אינטערעסאנטער האזענא-מעטש צווישען ל. ק. ס. און דער ווארשעווער „פאלאניא" און א ליגע-פוסבאל-מעטש צווישען ל. ק. ס. און דער שלע-זישען „רוך".

די סענסאציע אין די לייכט-אטלעטישע פער-מעסטונגען זענען געווען די צוויי שפיז-ווארפען פון דער פרל. סמענטעק (ל. ק. ס.), וועלכע האט איןביידע ווארפען געשלאגען צוויי רעקארדען. מיט דער רעכטער האנד האט זי געווארפען 38.20 מעטער, וואס איז מיט 1 מעטער 20 צענטימעטער בעסער ווי איהר אייגענער פוילישער רעקארד און מיט ביידע הענד האט זי געווארפען 59,73 מע-טער, וואס איז מיט 4,78 מעטער בעסער ווי דער פוילישער רעקארד און 2 מעטער בעסער ווי דער וועלט-רעקארד.

אין דיסקווארפען האט די פרייליין וויס דערגרייכט 35,32 מעטער אין הויך-שפרונג האט יאנאווסקא דערגרייכט 145 צענט.

אין 5-קילאמעטער-לויף האט געוואונען בלאטקעוויטש (ל.ק.ס.) אין 16 מינוט 57 סעקונדען פאר פאלאק׳ן. יאנטשיק, וועלכער איז געווען דער ערשטער איז דיסקוואליפיצירט געווארען צוליב דעם פארלויפען דעם געגנער.

דעם 800-מעטער-לויף האט געוואונען סטא-ראסטא (זיעדנאטשאנע) אין 2 מינוט 9,6 סעק.

שטאפעטען-לויף 4 x 100 האט געוואונען די דרוזשינע פון „זיעדנאטשאנע" אין 3 מינוט 31,58 סעק. די דרוזשינע פון ל.ק.ס. איז דיסקוואליפיצירט געווארען צוליב׳ן שלעכטען איבערגעבען דעם שטאפעט.

האזענא-מעטש
ל. ק. ס. — פאלאניא 3:6 (1:3)

דער האזענא-מעטש צווישען ל.ק.ס. און דער ווארשאווער פאלאניא, וועלכער איז פארגעקומען אין די ראהמען פון יובילעאום ביי ל.ק.ס. האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון פון ל.ק.ס. אין דער פער-העלטניש פון 3:6.

קאמפעז וועגען בעכער פון ל.ז.א.פ.נ.
ל. ט. ס. ג. — ווימא 3:8

נעכטען איז פארגעקומען דער האלב-פינאל-מעטש וועגען דעם בעכער פון ל.ז.א.פ.נ. אדער ווי מען רופט עס די נישט-אפיציעלע פוסבאל-מייסטערשאפט אין לאדז. אין האלבפינאל האבען זיך געטראפען ל.ט.ס.ג. און „ווימא". ל.ט.ס.ג. האט אהן שום שוועריגקייטען פאגראמירט די פאבריקס-מאנשאפט אין דער הויכער פערהעלטניש 3:8. אזוי ארום וועלען זיך אין פינאל וועגען בעכער טרעפען ל.ט.ס.ג. און ס.ק.ס.

„ווידזעוו" — „לאנגפוהר" (דאנציג) 1:5 (1:3)

נעכטען איז פארגעקומען אן אינטערעסאנטער פוסבאל-מעטש צווישען דער לאדזער ארבייטער-מאנשאפט „ווידזעוו" און דער דאנציגער ארביי-טער-מאנשאפט „לאנגפוהר". די דאנציגער מאנ-שאפט בעשטעהט פון יונגע שפילער, וועלכע זע-נען אבער טעכניש אויסגעשולט, אבער נישט רו-טינירט און דעריבער האט „ווידזעוו" לייכט בע-זיגט די דאנציגער. דער מעטש איז פארגעקומען אין די ראהמען פון דער מייסטערשאפט פון די ארבייטער-מאנשאפטען אין פוילען. שבת האט „לאנגפוהר" פערשפילט ביי דער ווארשעווער „סקרא" מיט 1:2.

טעניס-מייסטערשאפטען אין פוילען
לעגיא — לאדזער טעניס-קלוב 0:7

נעכטען און עהרנעכטען איז אין „העלע-נאוו" פארגעקומען דער מעטש וועגען די מאנ-שאפטס מייסטערשאפט פון פוילען אין טעניס. „לעגיא" אין וועמענס מאנשאפט ס׳האבען גע-שפילט טלאשינסקי און וויטמאן האט אהן שום שוועריגקייט בעזיגט די לאדזער. נישט אוועקגע-בענדיג קיין איין פונקט.

ליגע-מעטשעז אין לאנד
רוך (שלעזיען) — ל.ק.ס 0:4

דער דאזיגער ליגע-מעטש איז פארגעקומען אין די ראהמען פון יובילעאום פון ל.ק.ס. גאנץ אונערווארט האט דער מעטש געוואונען די שלע-זישע מאנשאפט און דאס מיט אזא הויכען רעזול-טאט פון 0:4 דער זיג פון „רוך" איז נישט גע-ווען קיין צופאל, ווייל „רוך" האט געשפילט מיט א גאנצען קלאס העכער ווי ל. ק. ס., וועמענס אנ-גריף און הילפס-ליניע האבען אינגאנצען ווי נישט עקזיסטירט אויפ׳ן פלאץ און דער זיג פון „רוך" איז א פולשטענדיג פערדינטער.

גארבארניא—טשארני 2:4
קראקאוויא—וויסלא 1:1

די „דערבים" פון קראקא האבען צוגעצויגען א גרויסען עולם. דאס שפילען אליין איז געווען נישט פלאנמעסיג, אבער אויסגעגליכען, גאר אינ-טערעסאנטעס איז דער מעטש נישט געווען, „קרא-קאוויא" האט דערגרייכט נאך א גאל, וועלכען דער ריכטער מושינער האט נישט אנערקענט.

ווארשאוויאנקא—22 פולק (שעדלעץ) 1:2

דער מעטש איז פארגעקומען אין ווארשא און האט ווייטער פעסטגעשטעלט ווארשאוויאנקא אויפ׳ן ערשטען ארט פון דער צווייטער גרופע.

נאך די נעכטיגע ליגע-מעטשען שטעלט זיך די ליגע-טאבעלע פאר אויף פאלגענדען אופן.

אין דער ערשטער גרופע וועגען דער ליגע-מייסטערשאפט: רוך, וויסלא, פאגאן, קראקאוויא, ל.ק.ס., לעגיא.

אין דער גרופע וועגען דערהאלטען זיך אין דער ליגע: ווארשאוויאנקא, 22-טער פולק, גארבארניא, ווארטא, טשארי, פאדגורזשע.

מעטש וועגען דער וועלט-מייסטערשאפט אין באקס
קארנערא בעזיגט פאולינא אין 15 רונדען אויף פונקטען

רוים, 22 (ספ. טעל.)

היינט איז דא אויפן רוימער סטאדיאן פאר-געקומען דער באקס-מעטש אין דער שווערער וואג וועגען דער מייסטערשאפט פון דער וועלט, ס׳האבען זיך געטראפען דער בעקאנטער איטאליענישער באקסער קארנערא מיט פאולינא, גישט קוקענדיג דערויף וואס קארנערא האט אין דער ניינטער רונ-דע צובראכען א האנד, האט ער דאך אויסגעהאל-טען דעם קאמף אין אלע 15 רונדען און געזיגט אויף פונקטען.

רעפרעזענטאנץ פון גדיניע גדאניא 5:0 (דאנציג)

בלאו-וויים (בערלין) — ווארשא 5:5

אפקלאנגען פון סקאנדאליעזען מעטש
„הכח" — ל. ק. ס. I

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער שפיל און דיסציפלינאר-אפטיילונג ביים לאדזער פוסבאל-פער-באנד איז „ערלעדיגט" געווארען די פראגע פון בעקאנטען מעטש ל.ק.ס. I און „הכח", וועלכער איז איבערגעריסען געווארען אינמיטען.

„הכח" איז בעשטראפט געווארען פאר ברענ-גען צום איבעררייסען דעם מעטש מיט 75 זל. דער שפילער פון ל.ק.ס ראדאמסקי איז בעשטראפט געווארען מיט א דיסקוואליפיקאציע פון א יאהר. דער שפילער פון „הכח" ציגלער איז בעשטראפט געווארען מיט א דיסקוואליפיקאציע פון 4 חדשים

די פינאל-מעטשעז וועגען ארייגעהן אין דער ליגע

די לעצטע צוויי מעטשען וועגען אריינגעהן אין דער ליגע, וועלען פארקומען צווישען ו.ק.ס. (ווילנא) און דער ווארשאווער „פאלאניא", דעם 29-טען אקטאבער און דעם 5 נאוועמבער. דער ערשטער מעטש וועט פארקומען אין ווילנא, דער צווייטער אין ווארשא. אויפ׳ן ערשטען מעטש וועט זיין שידס-ריכטער ד"ר לוסטגארטען, אויפ׳ן צווייטען ה׳ שניידער.

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, ד. 23 אקטאבער 1933

7,00 צייט-סיגנאל, 7,05 גימנאסטיק, 7,20 גראמאפאן, 7,35 ידיעות, 7,40 גראמאפאן, 7.52 דהויזווירטשאפט, 11,30 פרעסע-איבערזיכט, 11,40 פוילישער עקספארט, 11,50 ידיעות 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 דזשעז-מוזיק, 12,30 ידיעות, 12,35 ידיעות, 12,38 דזשעז מוזיק, 3,30 קאמוניקאט, 3,40 פון דער לאדזער סטודיע, 3,55 פליטען פון ווארשא 4,40 לעקציע פראנצויזיש, 4,55 געזאנג-רעסיטאל, 5,25 לידער-קאנצערט, 5,50 רעפער-טואר פון די טעאטערן, קאמוניקאטען פון לאדז. 6,00 רעפעראט, 6,20 לייכטע מוזיק, 7,05 פער-שידענעס, 7,25 מוזיק, פעליעטאן, 7,45 ידיעות, 8,00 אפערע „טראוויאטא", רעפעראט, 10,30 ספארט, 10.40 טאנץ-מוזיק, 11,00 ידיעות, קאמו-ניקאטען, 11.05 טאנץ-מוזיק.

• • • •

פון אויסלאנד

7,00 בערלין — סימפ. קאנצערט, 7,40 בודאפעשט — יובילעי-קאנצערט, 8,10 פראנקפורט — סימפ. קאנצערט, 9.00 פאריז — אפערעטקע, 9,00 מינכען — סימפ. קאנצערט.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 07-149
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 ביי-טאג.
פאר אונבעמיטעלטע — דיגטשניצע-פרייזען.

ווען ליבע קומט צו שפעט
פון קלארא לעוויז.

מיר איז די טעג איינגעפאלען אין די הענט א ראמאן, וועלכען ס׳וואלטען געמעגט לייענען יעדער מאן און יעדע פרוי, וואס האלטען ביי די מיטעלע יאהרען. דער ראמאן הייסט: „די פערבאר-טענע פרוכט" און איז פון דער פען פון דער ענגלישער שרייבערין העלען קלאדוועל. אין דעם ראמאן ווערט געשילדערט דאס צעשטערטע טרויעריגע לעבען פון אונטער-וואקסענדיגע קינדער, נאכ-דעם ווי זייערע עלטערען האבען זיך געגט. אבער צו דער זעלבער צייט גיט אונז דאס בוך די טראַ-געדיע פון א פערשפעטיגטער ליבע ביי א מיטעל-יעהריגער פרוי.

די מיטעליעהריגע פרוי, די העלדין פון ראַ-מאן, איז אינטעליגענט, שעהן און גוט. זי איז רייך, אנגעזעהען, האט א זוהן און א טאכטער אין אוניווערזיטעט א מאן, וועלכער פערנעמט א וויכטי-גען פלאץ אין געזעלשאפט און וואס איז אויף זיין שטייגער איבערגעגעבען צו איהר און גיט איהר אלץ אין דער וועלט א חוץ הייסע ליבע. פינף און צוואנציג יאהר נאכאנאנד האבען זיי אפגעלעבט צוזאמען רוהיג און צופרידען. ער, פערנומען אין זיין ארבייט; זי — פערנומען מיט איהרע קינדער און מיט געזעלשאפטליכער טעטיגקייט. און פלוצים מיט אמאל פערליבט זי זיך ווילד און לייד׳ענשאפט ליך אין א בחור, וואס איז יונג גענוג צו זיין איהר זוהן. און דאס איז פאר איהר גענוג, אז זי זאל צעשמעטערען נישט נאר איהר אייגען לעבען, נאר אויך דאס איהר גאנצע פאמיליע.

זי שטעלט זיך פאר קיין זאך נישט אפ. זי צע-טרעט מיט די פיס די פרינציפען, מיט וועלכע זי האט געלעבט ביז איצט. ס׳איז איהר נישט נישט זיהר-קינדער און נישט איהר מאן. עס שרעקט זי קיין זאך נישט אפ, נישט די רייד פון מענשען און נישט קיין סקאנדאלען. זי הונגערט נאך יוגענט, נאך שארפע איבערלעבונגען, נאך ברענענדיגער ליבע, און זי כאפט זיך צו צו דעם, וואס דער יונגערמאן באט איהר אן, ווי א הונגעריגער צו ברויט.

דער מאן גט זי אפ, און זי האט חתונה מיט דעם יונגען בחור. דעמאלט ערשט הויבט זיך אן דער טראגישער אומפערמיידליכער סוף פון איהרע חלומות.

זי האט פערלארען איהר היים, איהרע קינדער, איהר ארט אין דער געזעלשאפט און זי געפינט אויס, אז ליבע איז נישט גענוג: דאס אלץ צו פערגעטיגען, ווי זי האט פריהער געמיינט. און זי געפינט אויס עפעס נאך ערגערס: אז זי האט אויך פערלארען דעם יונגען געליבטען, מיט וועלכען זי האט חתונה געהאט. ווייל ווען דער ערשטער רויש פון דער אוואנטיורע איז אריבער און דער יונגערמאן האט זיך דערזעהען, א צוגעבונדענער צו א מיטעליעהרי-גער פרוי, איז ער אפגעקיהלט געווארען.

די יוגענט זוכט יוגענט. דער יונגערמאן האט זיך אפגעקעהרט פון זיין עלטערער פרוי און גע-נומען זוכען די געזעלשאפט פון מיידלעך אין זיינע אייגענע יאהרען; דא ערשט האט זיך אנגעהויבען דער פרוי׳ס מארטירערטום. מורא האבענדיג איבער-גאנצען צו פערלירען איהר יונגען מאן, האט זי אנגעהויבען לעבען אזוי ווי ער. זי האט אנגעהויבען זוכען וועגען און מיטלען ווי אזוי פיזיש אויסצו-זעהען יונג — דורך פארבען די האר, דורך „פלאס-טישע" אפעראציעס אויפ׳ן פנים, דורך מאסאזשען, וואס האבען געזאלט צוריק שטייף מאכען דאס שלאבעריגע ליב, זי האט זיך אויך געמיהט צו האל-טען זיך גייסטיג יונג און זיך אינטערעסירען מיט זאכען, אין וועלכע נאר די יונגוואַרג איז פעראינטע-רעסירט. עס איז איבעריג צו דערצעהלען, אז זי האט דערביי איבערגעלעבט די שטארקסטע פיזישע און גייסטיגע יסורים.

און נאך די אלע איבערמענשליכע אנשטרענ-גונגען האט זי אייגענטליך — און דאס איז געווען די ביטערסטע פיל — אז איהר אייגענע ליבע, וועל-כע האט איהר אויסגעזעהען אזוי גרויס און אלץ פערצערענדיג, איז געווען נישט מעהר ווי דאס אויפפלאמען פון א שוועבעלע, וואס לעשט זיך באלד אויס, און אז אין די מיטעלע יאהרען איז מען מעהר נישט פעהיג צו גרויסע ליידענשאפטען.

איהר יונגער בחור איז איהר פונקט אזוי דערעסען, ווי זי איהם, און טיף אין הארצען האט זי געפיהלט, אז מעהר פאר אלץ וואלט זי וועלען צוריק געהען צו איהר מאן און איהם בעטען, אז זיי זאלען צוריק אויפבויען די היים, וועלכע זי האט צעשטערט מיט איהרע אייגענע הענט.

דאס איז דער איבהאלט פון דעם אויסגעטראכ-טען ראמאן. אבער איז ער טאקע נאר אן אויסגע-טראכטער? טרעפען דען נישט אפט אזעלכע טרא-געדיעס אין ווירקליכען לעבען? אומצייליגע מענער און פרויען אין די מיטעלע יאהרען ווערען פלוצים הונגעריג נאך ליבע און לאזען זיך ארויס זי זוכען. אבער זעלטען, זעהר זעלטען געפינען זיי זי. און ווען זיי געפינען זי שוין יא, ווערט דער ריין פערוואנדעלט אין סם ביים ערשטען צוזעהען זיך צו איהם. פריהער צי שפעטער געפינען זיי אויס, אז זיי האבען זיך געטעוישט, ווען זיי האבען גע-מיינט, אז זיי זענען יונגער ווי זיי זענען.

דער דאזיגער הונגער נאך ראמאנען, וואס בעפאלט מענשען אין די פערציגער יאהרען, איז זעהר א טרויעריגע געשיכטע. אין דעם עלטער זעהן מענער און פרויען פלוצים איין, אז זייער יוגענט איז באלד אינגאנצען פאריבער. די פרוי פעהר-שטעהט, אז גאר אינגיכען וועט זי אויפהערען זיין אנציהענד פאר מענער. און דאס זעלבע דער-פיהלט אויך דער מאן בנוגע פרויען. ווילט זיך זיי דעריבער האבען כאטש נאך איין גרויסע איבערלע-בונג, א הייסע און פלאטערנדיגע, ווי אין דער יו-גענט, איידער עס איז צו שפעט. הויבט מען אן בענקען אין די יאהרען נאך א ראמאנטישער איבער-לעבונג. רעדט מען זיך איין נישט-געשטויגענע נישט-געפלויגענע זאכען. די פרוי געהט צום שפיגעל און ענטפלעקט פלוצים, אז איהרע אויגען האבען נאך א גאר פייערדיגען גלאנץ, אז די האר ליגען זיך שעהן און כוואליענדיג און אז די פיגור איז אמת אביסעלע קאלע געווארען, אבער עס איז נישט געפעהרליך, זי זעהט אויס גאנץ יונג און די קאן נאך זיכער געפעלען, בעזונדערס ביים עלעקטרישען ליכט. און דער מאן, צוגעהענ-דיג צום שפיגעל, לייגט זיך אויך פיגעלעך אין בוזעם. און דאס איז די ריכטיגע שטימונג און דער ריכטיגער פסיכאלאגישער מאמענט אויף אפצוטאן אזעלכע די נעל-שריינענדיגע נארישקייטען, אויף וועלכע מען ווערט דערנאך חרטה האבען דאס גאנצע לעבען. און דערנאך, ווען עס איז שוין צו שפעט, געפינט מען אויס פון אייגענער טרויעריגער ער-פאהרונג, אז מען קאן נישט אריינגיסען קיין נייעם וויין אין אן אלטען קרוג.

ווען מען איז יונג, קאן מען זיך אפשר בע-נוגענען זיך מיט ליבע אליין; אבער אז מען איז עלטער, ווערט דאס בלויז קיהלער און די פערלאנ-גען קיהלער. די געוואוינהייט איז שטארקער ווי דער פערלאנג, און אין וואס מען נויטיגט זיך דעמאלט, איז אין רוה און פריידען, נישט אין הייסער ליבע.

קלוג זענען דיעניגע, וועלכע זענען פאר-זיכטיג און היטען זייערע טריט, ווען זיי קומען אין די געפעהרליכע פערציגער יאהרען, און שטילען זייער הונגער נאך ליבע מיט היימישע ברויט און פוטער און נישט מיט פרעמדע פערבאטענע פרוכט.

——).o:(——

דאָס „בראַונע בוך“ פון היטלער׳ס אינקוויזיציע

די שוידערליכקייטען, וואָס דאָס בוך דעקט אויף

„דער בראַונער בוך פון היטלער׳ס טעראָר“ — דאָס איז ווי בעקאַנט דער נאָמען פון דעם בוך, וואָס אַן אינטערנאַציאָנאַלע קאָמיסיע, מיט איינשטיינען אַלס פאָרזיצער, האָט נאָר־וואָס אַרויסגעגעבען אין לאָנדאָן.

די פערפאַסער פון דעם בוך האָבען זיך בעצויגען מיט אַ מערקווירדיגער פאָרזיכטיגקייט צו די פאַקטען, וועלכע זיי גיבען איבער. זיי האָבען פערעפענטליכט נאָר יענע פאַקטען, אין וועלכע זיי זענען געווען אינגאַנצען זיכער, וועלכע ווערען בעשטעטיגט פון ריכטיגע עדות און מיט ריכטיגע דאָקומענטען. נאָכמעהר, זיי דערצעהלען בלויז וועגען אַזעלכע פאַקטען, וועלכע זענען נישט קיין איינצעלנע צופעליגע פאַלען, נאָר וועלכע זענען פאָרגעקומען אין די צעהנדליגער אָדער אין די הונדערטער. „קיין אויסנאַהמס־פאַל איז דאָ נישט פערעפענטליכט געוואָרען“, ווערט ערקלערט אין דער איינלייטונג צו דעם „בראַונעם בוך“.

און יעדער פאַקט, וואָס איז פערעפענטליכט, רופט אַרויס אַ שוידער.

מיר זעהען, אַז די רציחות זענען בעגאַנגען געוואָרען נישט נאָר געגען יודען אַליין, נאָר אויך געגען ראַדיקאַלען, געגען ארבייטער און געגען דעם דורכשניטליכען מענשען, וועלכער מישט זיך אַפילו גאָרנישט אין פּאָליטיק. אָבער מיט אַ בעזונדער ווילדער גרויזאַמקייט זענען בעהאַנדעלט געוואָרען ראַדיקאַלען; עס איז מקוים געוואָרען דער פערשפּרעכען, וואָס היטלער האָט געמאַכט איידער ער איז געקומען צו דער מאַכט, אַז קעפּ וועלען זיך וואַלגערען אין זאַמד.

איין אַרבייטער, בערנשטיין, האָט געקראָגען 50 שמיץ פאַר דאָס וואָס ער איז אַ קאָמוניסט, און נאָך פופציג שמיץ דערפאַר וואָס „ער איז אַ יוד“. שמיץ איז אָבער בלויז אַ טייל פון די פּייניגונגען, און פיליכט נאָך די לייכטסטע טייל; פאַר׳ן שמייסען געהט דורך דער אַרעסטירטער אַ גאַנצען גיהנום; מען פיהרט איהם דורך אַ רייהע צווילדעוועטע און צעיושעטע כוליגאַנעס, וועלכע שלאָגען איהם מיט וואָס נאָר זיי קענען און וואו נאָר זיי קענען און וועלכע איודיקעווען זיך איבער דעם אַרעסטירטען אויף אַ ווילדען אופן; ווען מען לייגט איהם אַוועק אויפ׳ן בענקעל אַ האַלב־טויטען צום שמייסען, איז ער שוין שרעקליך צושלאָגען און צובלוטיגט און איז אָפטמאָל שוין אָהן בעוואוסטזיין.

אין דעם בוך ווערען געבראַכט אַזעלכע פאַלען פון פּייניגונגען, וועלכע רופען אַרויס אַ שוידער.

דאָס גאַנצע בילד פון דעם נאַצי־„געריכט“, פאַר וועלכען אַן אַרעסטירטער ווערט געבראַכט, מוז אַרויסוואַרפען אויף איהם אַ שרעק. ביים טיש, אין די קאַזאַרמעס, זיצט דער „ריכטער“. לעבען איהם אויפ׳ן טיש ליגען רעוואָלווערען, ביקסען, שפּיזען, און אַלערליי „געצייג“; אויפ׳ן טיש ברענען ליכט; מען שלעפּט צו צום טיש דעם אַרעסטירטען, און זיין „פערהער“ פאַנגט זיך אָן. וואָס ער זאָל נישט זאָגען, טויג נישט פאַר איהם. לייקענט ער אָפּ די ווילדע אויסגעטראַכטע בעשולדיגונגען און בלבולים, גיט מען איהם קלעפּ, ער זאָל זיך מודה זיין; איז ער זיך „מודה“, גיט מען ווייטער קלעפּ פאַר זיינע זינד; פּרובט ער זיך פערטיידיגען, שלאָגט מען איהם, ער זאָל שווייגען; שווייגט ער, שרייט מען צו איהם: „ענטפער“! און מען גיט ווייטער קלעפּ. מען פּרובט מיט פערשידענע פּייניגונגען אַרויספּרעסען פון איהם סודות, נעמען פון חברים און אויך די געהיימע פּלעצער פון זייערע פערזאַמלונגען.

דער „בראַונער בוך“ בעריכטעט דערביי, אַז טויזענדער דייטשע אַרבייטער האָבען, נישט קוקענדיג אויף די אַלע מערדערליכע פּייניגונגען, נישט אַרויסגעגעבען זייערע חברים און האָבען זיך געהאַלטען מיט אַ מערקווירדיגער העלדישקייט; זיי האָבען געליטען אוממענשליכע יסורים, אָבער זיי האָבען נישט פערראַטען זייערע חברים.

אַ שוידערליכעז בילד שטעלען פאָר די היטלעריסטישע קעלערען, וואו מען פּייניגט די אַרעסטירטע. די לופט איז אָנגעזאַפּט מיט בלוט און שווייס. אויף דער ערד וואַלגערען זיך די פער׳חלש׳טע, פערקריפּעלטע און צושלאָגענע קרבנות פון דעם טעראָר. עס טראָגען זיך קרעכצען פון די, מיט וועלכע מען איז צייטווייליג פאַרטיג געוואָרען. פון אַ צווייטען צימער, וואָס איז שטענדיג אָפען, הערען זיך שמיץ און פערצווייפעלטע געשרייען; עס שניידט־דורך די לופט אַ ווילדער געלעכטער און אַ שיכור׳ע שטימע פון די פּייניגער.

איינער פון די בעליבטסטע פּייניגונגס־מיטלען אין די נאַצי־קעלערען איז דאָס שרעקען די אַרעסטירטע מיט טויט־געפאַהר. מען שטעלט אַוועק די אַרעסטירטע צום וואַנט און מען שיסט אין זיי; די שיסער אָבער טרעפען נישט; די קוילען זשומען פאַר די אויערען, די אַרעסטירטע זענען זיכער, אַז זייערע לעצטע מינוטען זענען געקומען; און פון טויט־שרעק אַליין חלש׳ען איינעגע, אַנדערע ווערען געריהרט פון זינען, און פאַראַן אויך אַזעלכע, וועלכע שטאַרבען פון האַרצשלאַג.

אַ טייל פון די אַרעסטירטע האַלט מען איבער נאַכט אונטער׳ן שאָטען פון טויט: מ׳ערקלערט זיי, אַז מאָרגען וועט מען זיי הענגען אָדער שיסען, און די ברוטאַלע וועכטער זינגען פאַר זיי די גאַנצע נאַכט לידער וועגען טויט און וועגען יענער וועלט.

„דער בראַונער בוך“ דערצעהלט וועגען פאַלען, וואו פער׳חלש׳טע, פערפּייניגטע מענשען האָבען געבעטען אַ טרונק וואַסער, און די בלוטדורשטיגע נאַצים האָבען זיי אונטערגעטראָגען אַ גלאָז אורין. עס ווערט דערצעהלט וועגען אַ סך פאַלען, ווען מען האָט די אַרעסטירטע אַריינגעגאָסען מיט בוואַלד פלעשער ריצינאייל און דערנאָך געשלאָגען, ביז וואַנען דער קרבן האָט מעהר נישט געקענט אויסהאַלטען.

די אַלע פּייניגונגען ווערען דורכגעפיהרט מיט אַ מערקווירדיגער דייטשער פּינקטליכקייט. עס שטעהען ביי די פּייניגונגען דאָקטוירים, וועלכע בעשליסען וויפיל דער אָדער יענער קרבן קען אויסהאַלטען; פאַראַן אין די נאַצי־קעלערען אַפילו אַ ספּעציעלער „רויטער קרייץ“, וואָס גיט מעדיצינישע הילף פאַר די קרבנות. דער נאַצי־דאָקטאָר, אַזוי ווי די דאָקטוירים פון דער אינקוויזיציע, ראַטעוועט־אָפּ דעם קרבן, אום צו פּייניגען איהם ווייטער.

אין די קאַמערען און אין די קעלערען זענען שטענדיג אַנוועזענד הויכע היטלעריסטישע בעאַמטע און פיהרער. דער פירסט העלדאָרף, דער פיהרער פון די שטורם־טרופּען, וועלכער געפינט זיך אין שטענדיגער פערבינדונג מיט היטלער׳ן און געריננג׳ן, האָט אַפילו איינגעאָרדענט ספּעציעלע פערהערען פון די קרבנות.

לויט די דאָקומענטען, וועלכע די פערפאַסער פון דעם „בראַונעם בוך“ האָבען אָנגעזאַמעלט, זענען אַרום זעקס טויזענד מענשען געפּייניגט געוואָרען אויף פערשידענע אופנים אין די נאַצי־קעלערען און קאַזאַרמעס אין פערלויף פון דעם ערשטען האַלבען יאָהר, וואָס די היטלעריסטען זענען געווען אין דער מאַכט. צווישען די געפּייניגטע זענען הונדערטער ערנסט פערוואונדעטע און פערקריפּעלטע געוואָרען אויפ׳ן גאַנצען לעבען; אַרום פיערהונדערט מענשען זענען געצוואונגען געוואָרען אונטערצושרייבען אַ פּאַפּיר נאָך די פּייניגונגען, אַז זיי זענען „גוט בעהאַנדעלט געוואָרען“.

ד״ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179־89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 10–1 מיטאָג
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזן

פאָרמען פון דעמאָקראַטיע און פּאַרלאַמענטאַריזם

(ענדע פון 3־טע זייט)

ווערטער. אָהן וועלכען ס׳איז רעאַלען אינהאַלט. און קענען נאָר אַריינברענגען אין אונזערע רייהען אַ גאָר שעדליכע פערוויסטונג פון די מוחות.

זאָל די גאַנצע וועלט בעהערשט זיין פון די אַלע מאָדערנע סיי פאָרטשריטליכע און סיי רעאַקציאָנערע לאַזונגס־ווערטער. די נאַטירליכע ענטוויקלונג וועט שוין דערצו פיהרען, אַז דאָס רעאַלע לעבען און דאָס שפּיל פון די געזעלשאַפטליכע כחות, וועט שוין זיכערליך דערצו ברענגען, אַז דאָס שטאַרקע און אמת׳דיג־נוצליכע וועט זיך דורכקעמפען און וועט דער מענשהייט געבען אַזאַ פּנים ווי עס ליגט אין דעם אינטערעס פון דער ווייטערער עוואָלוציע. מיר גלויבען באמונה שלמה אין דעם געזונדען קערן און אין דעם כח פון דער מענשליכער מאָראַל, און מיר האָפען, אַז די אויגענבליקליכע פערווירונג וועלכע הערשט אין דער וועלט, איז נאָר אַ פאָראיבערגעהענדע ערשיינונג און וועט פריהער אָדער שפּעטער אָפּטרעטען דעם פּלאַץ פאַר דעם נאַציאָנאַל און סאָציאַל געזונדען צושטאַנד פון דער וועלט.

ביי אונז יודען אָבער מוזען מיר דערווייל זיך האַלטען אין די ביזאיצטיגע פאָרמען פון דעמאָקראַטיע און פּאַרלאַמענטאַריזם, ווייל מיר זענען איבערצייגט, אַז נאָר אויף דעם וועג קאָנען און וועלען מיר פערווירקליכען די פעראייניגונג פון׳ם גאַנצען יודישען פאָלק אויף דעם יסוד פון נאַציאָנאַלער ווידעראויפלעבונג און פון דעם אויפבוי פון אונזער היים אין ארץ־ישראל.

די ליטונג פון דער וועלט בעוועגונג, קאָן אונז נישט געפעלען, מיר קאָנען זי בעטראַכטען פאַר נישט ענטשפּרעכענד פאַר דער צוזאַמענזעצונג פון דער בעוועגונג, אָבער דאָס קאָן קיינער נישט לייקענען, אַז די ליטונג איז געוועהלט געוואָרען לעגאַל פונם רוב פונם קאָנגרעס און אַלס אַזעלכע בילדעט זי אונזער געזעצליכע פיהרונג. עס געהט דערפאַר נישט אָן, אַז מען זאָל די ליטונג איינפאַך איגנאָרירען און איהר אַוועקרייסען דעם באָדען פון אונטער די פיס.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט
פּראָטעזען, קאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפוס־איינלאַגען געגען פיס־שמערצען אַלס נאָך גיפּס־אָבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231־81

אַמעריקאַווירדיגער מלחמה פּלאַנטער

מיט אַ יודישען אָפיציר פון דער פּוילישער אַרמעע

פון ד״ר. מאַקס ווייַנרייך.

אַזוי ווי ס׳איז געווען קריגס־צייט איז דער סדר דעמאָלט געווען, אַז אַלע עפענטליכע פּלעצער טאָרען זיין אָפען נאָר ביז האַלב צוועלף, און צוועלף אַ זייגער ביינאַכט טאָר שוין קיין ציוויל מענש נישט זיין אין גאַס. געהט ער אַזוי איינמאָל קורץ פאַר האַלבער נאַכט איבער דער גאַס און זעהט, אַז אין יודישען טעאַטער שפּילט מען נאָך. לויפט ער אַריין הינטער די קוליסען, וואו עס זענען געזעסען אַלע אַקטיאָרען, וואָס זענען אין דער מינוט נישט אויף דער בינע, און גיט אַ געשריי צו זיי אויף רוסיש:

„פערמאַכט דעם טעאַטער, ווייל אַ נישט וועט זיין אַ סקאַנדאַל“.

רופט זיך אָפּ איינער פון די אַקטיאָרען צו אַ צווייטען אויף יודיש:

„זעה נאָר וואָסערע קולות ער מאַכט!“

רופט זיך אָפּ דער קאָמענדאַנט ווייטער אויף יודיש:

„איך וועל אייך אויך אַריינזעצען אין טורמע!“

זאָגט שוין אַ צווייטער אַקטיאָר:

„דער גוי איז דאָך מבין בלשון!“

האָט ער געענטפערט דאָס מאָל שוין אויף יודיש:

„איך בין אויף אייערע דיבורים אויך אַ מבין“.

און זיי זענען אַלע געבליבען זיצען געפּלעפּטע.

אין אַ פּאָר חדשים אַרום האָט זיך די גאַנצע גדולה געענדיגט. די דייטשע אַרמעע האָט זיך צעשאָטען, און די זעלנער מיט די אָפיצירען האָבען זיך אַ לאָז געטאָן אַהיים. אונזער יונגערמאַן איז געוואָרען אויס בעפעלער און האָט זיך אָפּגעטראָגען קיין ווין, כדי איבערצוניצען, ווי אַ פּשוט׳ער בשר־ודם, אָנצוהויבען זיין אינזשינעריישען שטודיום.

דער יוד פון טשערנאָוויץ ווערט אַ פּאָליאַק

דער אינסטיטוט זיינער איז געווען געווען איהם אָנצונעהמען, אָבער עס איז געווען איין שוועריגקייט, די האָבען געהאַט אַ פעראָרדנונג, אַז ביים צונעמען אויך נייע מענשען, וואָס קומען פון מלחמה, מוזען זיי פאָדערען דעמאָביליזאַציע־פּאַפּירען.

אונזער יונגערמאַן האָט געקענט קריגען זיינע פּאַפּירען נאָר אין דעם אָרט, וואו ער איז געווען צוגעשריבען צום רעגימענט, דאָס הייסט אין טאַרנע.

עס איז שוין געווען נאָך דעם ווי פּוילען איז אויסגערופען געוואָרען פאַר אַ מלוכה, גאַליציע איז שוין דעמאָלט געווען אַ טייל פון פּוילען, צווישען עסטרייך און פּוילען איז שוין געווען אויפגעשטאַנען נאָך אַ נייע מלוכה, טשעכאָסלאָוואַקיע. האָט זיך דער יונגערמאַן געדאַרפט דורכרייסען דורך צוויי גרעניצען, כדי צו קומען ביז טאַרנע.

דער עסטרייכישער רעגימענט, אין וועלכען ער האָט געדינט צום אָנהויב, איז בעשטאַנען כמעט אינגאַנצען פון פּאָליאַקען, האָט זיך דער יונגערמאַן געהאַט אויסגעלערנט צו רעדען פּויליש גאַנץ פליסיג.

ער האָט זיך טאַקע גאַנץ גוט אויפגעפיהרט אין דער קאַנצעלאַריע פון רעגימענט, אָבער דער סוף איז געווען אַן אומגעריכטער.

— ליבער פריינד, האָבען זיי איהם געזאָגט, איהר קומט זיך צו האַבּיליטירען; אָבער אויף וואָס נאָר אַ סמך? ביי אונז אין פּוילען איז נאָך די מלחמה נישט געענדיגט. מיר האָבען נאָך אַ שווערען קאַמף מיט די באָלשעוויקעס, און איהר מוזט תיכף אַריין אין דער אַרמעע. אויב נישט וועט מען אייך פערדרעבענען פאַר אַ דעזערטיר, און איהר ווייסט דאָך מיט וואָס דאָס שמעקט.

ער האָט קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט, איז ער געוואָרען אַ פּוילישער אָפיציר. אַ קורצע צייט האָט מען איהם געהאַלטען טיף אין לאַנד, נאָר גאָר אינגיכען האָט מען איהם אַוועקגעשיקט, צוזאַמען מיט נאָך דריי יודען חברים, אויפ׳ן פראָנט.

פון זיין לעבען אויפ׳ן פראָנט און פון דעם וואָס ער האָט זיך דאָרטען אָנגעזעהען, האָט ער היפּש צו דערצעהלען. למשל, אין שטעטעל לעפּעל, נישט ווייט פון וויטעבסק (היינט איז דאָס אין סאָוויעטען־פערבאַנד), איז מען ביי נאַכט בעפאַלען און צעשאָסען מיט אַ באַגנעט און בעראַבעוועט די פרוי פון אַ יודישען דאָקטאָר. דער דאָקטאָר אַליין איז נישט געווען אין שטוב; מען האָט איהם געהאַט אַרויסגערופען צו אַ קראַנקען אין אַ דערבייאיגען דאָרף און אין דער צייט, וואָס ער האָט געזאַמט אונטערוועגס, האָבען די פּאָליאַקען געהאַט פערנומען דאָס שטעטעל. די פרוי האָט געהאַט אין אַנ׳אָרט בעהאַלטען אַביסעל געלד, נאָר די פּוילישע דינסט האָט געוויזען די בעהעלטעניש. איינער פון די אָנפאַלער האָט שיער־שיער מיט זיין באַגנעט נישט דורכגעשטאָכען דער פרוי׳ס שלייף, אָבער איהרע דריי טעכטער, די עלטסטע דרייצען יאָהר אַלט, האָבען אָנגעכאַפּט דעם אָנפאַלער ביי דער האַנט און איהם נישט געלאָזען. האָט ער זיך דערבאַרעמט, און די פרוי איז אָפּגעקומען מיט שרעק און מיט קלענערע וואונדען.

אויף מאָרגען האָט מען אונזער אָפיציר גראַד געגעבען קוואַרטיר ביי דעם דאָקטאָר אין שטוב. אַפילו פון די קאָלעגען־אָפיצירען האָט כמעט קיינער נישט געוואוסט, אַז ער איז אַ יוד. די ציווילע בעפעלקערונג האָט דאָס אַוודאי נישט חושד געווען. די בעציהונגען זענען דעמאָלט געווען אַזעלכע, אַז קיינער פון די אָרטיגע יודען האָט זיך גאָרנישט געקענט פאָרשטעלען, אַז אין דער פּוילישער אַרמעע דינען יודישע אָפיצירען.

ווען אונזער אָפיציר איז געקומען אין דער קוואַרטיר אַריין, האָט ער געזעהען דעם דאָקטאָר׳ס פרוי כמעט ווי פון זינען אַראָפּ. ער האָט זיך איהר געגעבען צו דערקענען, אַז ער איז אַ יוד, און דאָס האָט זי אַביסעל בערוהיגט. אויף מאָרגען האָט ער אויך געזייט אַרעסטירען סיי די דינסט, וואָס האָט געהאָלפען די אָנפאַלער, און סיי די אָנפאַלער גופא.

עטליכע האָבען איהם געפרעגט:

„וואָס דאַרפט איהר זיך אַזוי רייסען דעם פּעלץ פאַר אַ יודישקע?“

נאָר ער האָט געענטפערט:

„אָרדנונג מוז זיין, אַ נישט וועט דאָך גלאַט זיין הפקר אַ וועלט“, און ער האָט געפּועל׳ט, אַז מען האָט שולדיגע אין אָנפאַל אַוועקגעשיקט צום געריכט אין דעם שטעטעל ראָקשיץ, אַ וואָסערע פופצעהן מייל ווייטער פון פראָנט.

די געשיכטע אין לעפּעל האָט פּאַסירט אין דער ערשטער העלפט 1920.

מ׳האָט געפּאַקט אַ „שפּיאָן“

געווען איז דאָס אין מינסק, אָנהויב נאָוועמבער 1919. די שטאָט איז דעמאָלט געווען ביים פּוילישען מיליטער אין די הענט, און אונזער אָפיציר איז געווען איינער פון די, וואָס האָבען געהאַט פון צייט צו צייט די אינספּעקציע איבער׳ן גאַרניזאָן. דאָס האָט געמיינט, אַז אין משך פון דעם מעת־לעת האָט ער די אויבערשטע השגחה איבער אַלע מיליטערישע אינסטיטוציעס; ער געהט פון איין פּלאַץ צום צווייטען און גיט אַכטונג, צי אַלץ איז אין אָרדנונג.

ס׳איז שוין געווען נאָך האַלבער נאַכט, ווען ער איז צוגעקומען צו דער טורמע, וואָס געפינט זיך אין מינסק אין צענטער פון שטאָט. די זעלנער האָבען איהם אַריינגעלאָזען אינווייניג, און דער אויבערשטער פון די וואַך־לייט האָט איהם אָפּגעגעבען דעם ראַפּאָרט. צווישען אַנדערעס האָט ער געזאָגט: „אָט דאָ איז אַ צעטעל וואָס מען האָט צוגענומען ביי אַ יונגען פון די אַרעסטירטע. ער האָט דאָס געוואָלט אַרויסשיקען אויף דער פריי. געבראַכט האָט מען דעם מאַן אַהער פון דעפענסיווע, און ער איז פער׳משפּט׳ צום טויט“.

די דעפענסיווע איז געווען יענער טייל פון דער פּוילישער מיליטערישער מאַכט, וואָס האָט געקעמפט געגען שפּיאָנאַזש. אַריינפאַלען צו דער דעפענסיווע אין די הענט איז געווען אַ סך גרינגער איידער אַרויסצודרעהען זיך בשלום.

דער אָפיציר האָט אַ קוק געטאָן אויפ׳ן צעטעל. דאָרטען זענען געווען אָנגעשריבען אויף פּויליש נאָר עטליכע ווערטער:

(ווייטער מאָרגען)

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר וועגערישע און געשלעכטס־קראַנק.
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141־32.
נעהמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָוונט, זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

וועקשמעל שירמס
— פון —
און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19

באפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען. נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

צו די בילדיגסטע פרייזען
קאן זיך יעדער איינער פאטאגראפירען
אין דעם ערשטקלאסיגען
קונסט-פאטאגראפישן אנשטאלט
„פאלאניא"
11 יערזשעגא 11
6 פאס-פאטאגראפיעס, דאפעלט רעטושירט, ברוין, אויף זיידע-פאפיר קאסט נאר 1 זל.
4 פאסט-קארטען,
די בעסטע אויספיהרונג . . . . 3 זל.
ווי אויך א שעהן פארטרעט פון 2,50 אן.
בעמערקונג: צו יעדער אויפנאהמע קאנט איהר בעקומען שעהנע ארטיסטישע קאסטיומען אהן צוצאהלונג.
מיט אכטונג
„POLONJA", 11 Jerzego 11
אינהאבער דיפל. פאטאגר. גוטערמאן
לאדז, יעזשעגא 11.
צופאהר טראמוואי נומער 3.

כעמיש-באקטעריאלאגישער
לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז, פעטריקאווער 37.
טעל. 230-85
פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע
אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען
פאר איבערגע-
מאכט די עלטעסטע
היטען!
אויף גאנץ ניי און
אויף נייע היטען צו
3.50 געדענקט
די אדרעס
„TOLA"
23 Żawadzka 23
II wejście parter.

אכטונג, דראזשקארזשעס!
נעכטען האב איך, פאהרענדיג אין א דראזשקע פון ציגעל-גאס ביז׳ן באלוטער מארק, איבערגעלאזט א טעקע מיט שול-ביכער, וואס האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. ס׳ווערט געבעטען אפצוגעבען צו גרינשטיין, ציגעל-גאס 14 געגען בעלוינונג.
5758

וואכען-קאלענדארען
קויפען אלע אינסטיטוציעס נור די וועלט-בעריהמטע
„מסורה" = קאלענדארען,
וועלכע זענען פינקטליך און עסטעטיש אויסגעפיהרט. אויף פארלאנג ווערט גע-דרוקט מיט אייגענע פירמעס.
צו בעקומען אין בוכהאנדלונג „מסורה", לאדז, פילסודסקי 34.

שלאסעריי-ארבייטען,
ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארביטונגען
מאשינען - טיילען
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13.

רעבער אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קליינע
אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס ווערען געברויכט ארבייטער אין דער סוויטער-פאבריק ביי מיילעראוויטש, ליפאווע 71.
5754

עס ווערט געברויכט 2 ארבייטער צו עקספארט-הויזען ביי ש. לעווקאוויטש. פאלודניאווא 30.
5753

ס׳ווערט געזוכט אן ערליך יונגל אויף אינקאסא. צו ערפאהרען אין אדמיני. פון דער צייטונג.
5760

עס ווערט געזוכט רעפעזירקעס צו סוויטערס ביי לובלינער, פאלודניאווא 10.

ס׳איז נויטיג קוואליפיצירטע געטרעסירערס, ווי אויך איז נויטיג א קעטעל-מאשין מיט 2 נאדלען. צו ווענדען זיך ביי קאהן, 11. ליסטאפאד 43, קווער אפיצינע, פארטער.
5759

ארבייטסלאזע יונגעלייט, פריליינס קענען זיך זאפארט מעלדען ציגעלנאס 25, לינקס, 1-טער שטאק, וואלינונג 38, פון 12 ביטאג.

ראקאלען

Przyjmę 2-ch panów na mieszkanie przy lepszej rodzinie. Wiadomość Pomorska 14, front, II piętro, m. 4/5. 5760

פערשידענעס

א קוואליפיצירטער שטריקער נעהמט אן ארבייט אויף 8-ער שטריק-מאשינען. צו ערפאהרען אין אדמיני.
5757

ס׳איז פערלוירען געווארען א וועקסעל אויף 300 זל. אויסשטעלער משה וויעלוגסקי, גליבנא 56, צאהלבאר דעם 15. דעצעמבער 1933. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוברענגען געגען בעלוינונג צו בריס, נאוואמיעסקא 17.
5756

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געווארען איבערגעטראגען
אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.
רענטגעניצע-פרייזען.

Dr. med.
E. Reicher
ספעצ. פאר מענער-שוועכע, און סעקסועלע בעראטונג
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
נעמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8.
זונטאג און פייערטאג פון 9–1.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

כירורגישער קאבינעט
Dr. med
J. Szreiber
באפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אפאטרונגען, הילס ושילעקעס א.א.וו.
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
רענטגעניצע-פרייזען.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 · 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

וויכטיג פאר דער
לאדזער בעפעלקערונג!
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס׳איז ערעפענט געווארען דאס
אמבולאטאריום
ביים פאראיין „עזרת עניים"
נאדלודקא 8, טעל. 153-99
וואו ס׳ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ׳ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.
שיקט אויך ארויס דאקטוירים-ספעציאליסטען
מיט וויזיטען אהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאהלונגען. די פערוואלטונג.

א לאנגיעהריגער
מיליטער-בעאמטער
ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגען פאר צוריקגעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צייט וועלכע עס אין סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :–: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפייזערס
ב. מאן פיעטריקאווער 10

גיזונט איז אן אוצר
Primeros
PREZERWATYWY
איז די גאראנטיע פארן געזונט

Dr. med.
H. HAMMER
ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פילסודסקיעגא 38, טעל. 128-39

Poradnia
WENEROLOGICZNA
הויט און וועגערישע קראנקהייטען
זאוואדזקא 1
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד,
זונטאג און חגאות פון 9–2 מיטאג.
א וויזיט 3 זל.
פון 11–5 נאכמ. נעמט אן א פ די-דאקטאר.

ויכערע הילף און א רפואה!
אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

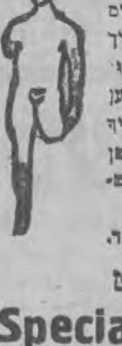

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אראפ אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעלע גומענע היל-באנדאזשען בעזונדערע; זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייטוגנען ספעציעלע היל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפוס, ווי אויך קונסטליכע גומענע פיס.
עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. די לאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. דר בר. קיפראנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס עפענטליך מיין הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט ה׳ דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער), וועלכער האט מיר אין זעהר א קורצע צייט פולשטענדיג אויסגעהיילט לויט זיין מעטאדע אויסגעצייכנעטע ארטאפעדישע היילבאנדאזש אהן אפעראציע פון מיין שווערע ברוך, אזוי אז איך פיהל מיך היינט פאלשטענדיג געזונד און בין ווידער פעהיג צו שווערער ארבייט. איך בלייב דערפאר דעם געעהרטען ה׳ דיר. ראפאפארט אויף אייביג דאנקבאר.
(–) Piotr Felimak, tkacz, Łódź, Lutomirska 101.

Dr. med.
LEON FUCHS
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף וואולטשאנסקא 65
(רוג אנדזשעיא) טעל. 172-44

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פרייטאג און ערב-יו"ט 24 גר. אין דער זייט שפאלטען
פאר׳ן טעקסט . . . . . . 60— . . . . 40— אין טעקסט
18— . . . . . . 12— נאכ׳ן טעקסט 4
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקרעלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט, שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זל. מאנאטליך א חודש מיט צושטעלן א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא 1— דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסן איז די פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיני. איז אפען ביטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.